

tribus dicitur. Pœnitentiæ virtutis natura & characteres explicantur. Non est simplex respiciencia, seu vitæ mutatio. Tres veræ pœnitentiæ actiones. (*Lib. 2. Tract. de Pœnit. Cap. 1. Art. 2. N. 3. 4. 5.*) Sacramentum est à baptisimo diversum. (*ibid. Art. 5. Propositi. 6.*) Pœnitentiæ baptisimo sæpius iterari potest. (*Propositi. 7.*) Peccatores timore iudiciorum Dei primo concutiendi, ut ad pœnitentiam adducantur. Sic Joannes dicebat ad turbas quæ exibant ut baptizarentur ab ipso: *Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? . . . Jam securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.* Timor pœnarum utilis, disponit enim ad justificationem, sed non sufficit: Necesse est enim ut peccatores à diviniæ justitiæ timore quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem erigantur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore: Illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipant. (*Lib. 2. Cap. 4. Art. 3. Propositi. 5. & 7.*) Sine amore Dei, cor non mutabitur; non suscitabuntur de lapibus istis filii Abrahæ: Non parabitur via, quæ nos ad Deum revertatur, & Deus ad nos revertatur. In cor nostrum venire debet. Cor igitur parandum, & rectum faciendum. *Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.* Rectum porro esse non potest, nisi Dei amore innoverit. Unus Dei amor rectum facere potest, quod amor sæculi incurvavit, obliquum fecit, corrupit. Solus ille ex superbis humiles facit, & Christo gratiarum fonti recipiendo idoneos reddit. *Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur.* Solus amor Dei intentionem rectam efficit, sine quâ nullum opus sanctum est & utile ad salutem: *Et erum prava in directâ.* Solus amor Dei vias asperas complanat, & facilem, jucundam, suavemque reddit diviniæ legis ac mandatorum observantiam: *Et*

*Council Trid.
Sess. 6. C. 6.*

aspera in vias planas. Solus amor Dei facit ut digni sint Deo pœnitentiæ nostræ fructus. *Non enim fructus est bonus, qui de caritatis radice non surgit* (ait S. Augustinus) *Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ.* Si quærat, quos fructus? cum Joanne respondebo: *Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas similiter faciat.* Hæc faciendo, corda vestra & animos ad Christum nascentem recipiendum, ut par est, disponetis, illumque vobismetipsis probabit potentissimum & beneficentissimum Salvatorem. *Et videbitis omnis caro salutare Dei.*

*S. August.
Lib. de Spir.
& Litt. C. 14.*

IN NATIVITATE DOMINI.

Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis. Isaïæ 9. 6.

Nobis natus, nobis datus est Filius Dei, & parvulus propter nos factus.

Qui fructus ex Christi nativitate colligendi. Sapiencia Dei, quæ cibus est Angelorum in sinu patris æterni, facta est lac hominum in sinu Virginis matris, & in præsepi Bethleemico . . . Filius Dei homo factus est, ut nos faceret filios Dei . . . Agnoscamus igitur dignitatem nostram, & in novitate vitæ ambulemus. Primus hic fructus ex Nativitate Christi colligendus . . . Fructus alter, fervens amor Dei . . . Imitandæ virtutes, quarum nobis exemplum in Nativitate sua Christus dedit, humilitas, paupertas, mortificatio carnis. *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum celorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est major in regno celorum.* (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4. §. viii.*)

*Math. 18. 3
& 4.*

I. Desiderium omnium gentium in Christi Jesu nativitate impletum est. *Ecce venit Desideratus cunctis* *Act. 17.*

gentibus. Gentes ante nativitatem Christi constitutæ in regione umbrae mortis Salvatorem desiderabant, qui vitam ipsis redderet. In tenebris ignorantiae & erroris ambulantes, præceptorem & magistrum desiderabant, qui ipsos ab errore liberaret. Sub gravi jugo peccati & tyrannide dæmonis gementes, desiderabant victorem, qui jugum oneris ejus, & virgam exactoris confringeret. Stabulum & præseppe cunæ sunt ubi Vita nascitur, ut nos à morte liberet. Præseppe cathedra est Verbi docentis, ut nos ab errore liberet. Præseppe & stabulum castra sunt ubi Triumphator Israël contra dæmonem pugnat, ut nos ab ejus servitute ac tyrannide liberet.

Christus venit ut vitam habeamus, & abundantius habeamus. *Generatio Christi, origo est populi Christiani; & natalis capitis, natalis est corporis,* (inquit S. Leo) *Habeant licet singuli quique vocatorum ordinem suum, & omnes Ecclesie filii temporum sint successione distincti, universa tamen summa fidelium, fonte orta baptismatis, sicut cum Christo in Passione crucifixi, in Resurrectione resuscitati, in Ascensione ad dexteram Patris collocati, ita cum ipso sumus in hac novitate congeniti. Quisquis enim hominum, in quacunque Mundi parte credentium regeneratur in Christo, interciso originali tramite vetustatis, transit in novum hominem renascendo; nec jam in propagine habetur carnalis patris, sed in germine Salvatoris, qui ideo filius hominis est factus, ut nos filii Dei esse possimus. Id in resurrectione filii Sunamitidis adumbratum. Filium à Deo impetraverat pia illa mulier precibus Elisei Prophetae. Hunc ipsi mors immatura præripuit. Venit ad Virum Dei in Montem Carmeli, ut filii vitam obduceret. Misit illi Giezi servum cum baculo suo, jubens ut illud poneret super faciem pueri defuncti. Mater afflictæ ab Eliseo obdormit ut cum ipsa venirent in domum in qua puer jacebat. Giezi præcellerat eos, & baculum Prophetae super faciem pueri frui-*

S. Leo Serm.
25.

4. Reg. 4.

stra posuerat; non erat vox, neque sensus. Reversusque est in occursum Viri Dei, & nuntiavit ei, puerum non surrexisse. Ingressus domum Eliseus, clauisque ostio, & fuis ad Deum precibus, *incubuit super puerum, posuitque os suum super os ejus, & oculos suos super oculos ejus, & manus suas super manus ejus. & incurvavit se super eum, & calcata est caro pueri. At ille reversus, deambulavit in domo, semel huc atque illic: & ascendit, & incubuit super eum, & oscitavit puer septies, aperuitque oculos.* Humanum genus in Adamo mortuum. Misit Deus Legem, veluti baculum, per Moysen servum suum. Posuit ille baculum supra mortuum; non surrexit. *Si enim data esset Lex, quæ posset vivificare, omnino esset Lex esset justitia.* Non ergo potuit Lex vivificare. *Veni ipse Dei Filius, grandis ad parvulum, Salvator ad salvandum, vivus ad mortuum. . . Juvenilia membra contraxit, tanquam seipsum exinanienti, ut formam servi acciperet. Parvum se parvo coaptavit, ut efficeret corpus humilitatis nostræ configuratum corpori gloriae suæ. Itaque in typo Christi Prophetice expresso suscitatus est mortuus, tanquam justificatus impius.* Christi infantis lacrymis humanum genus revocatum ad vitam est. Monica Augustini matri sanctissimæ ubertim flenti perditionem filii à Manichæis seducti, respondit olim sanctus quidam Episcopus: *Vade à me, ita vivas, fieri non potest ut filius istarum lacrymarum pereat.* Et ego impossibile esse dixero ut genus humanum in morte peccati maneat, si quidem Jæsus infans lacrymas fundit ut ipsum ad vitam revocet. *Me illius infantia vagientis ablunt fletus, mea lacryma illa delicta laverunt. . . Ille parvulus, ille infantulus fuit; ut tu vir possis esse perfectus; Ille involutus in pannis, ut tu mortis laqueis sis absolutus: Ille in præsepibus, ut tu in altaribus: Ille in terris, ut tu in caelis: Ille alium locum in eo diversorio non habebat; ut tu plures haberes in caelestibus sedibus mansiones.*

S. August.
Serm. 26.
aliter 271. de
verbi Apost.

S. Augustini
Serm. lib. 7.
Confess. C. 12.

S. Ambros.
Lib. 2. in
Luc. N. 42.

II. Non solum ut nos à morte liberet, Vita nascitur in præsepi Bethleemico; sed ut nos liberet ab errore, Verbum in stabulo docet, ac tenebras nostras dispellit. *Incipit. I. Luc.* *Et vita erat lux hominum. Et lux in tenebris lucet. Venit enim ad dandam scientiam salutis plebi ejus. Veteris quidem Legis tempore Deus Verbum homines docebat, sed mediatè tantum, quia in subjectis creaturis; obsecrè, quia sub variis figuris; de longè, quia cum dilatione promissionis. At hodie Verbum infans in præsepi homines docet, non Angelorum, aut aliorum hominum ministerio, sed immediatè & per se ipsum. Ego ipse, inquit, qui loquebar, Ecce adsum. De sinu patris, de umbris legis, de utero Matris Virginis exiit, ut vobis caelestia Mysteria revelem, & rectè vivendi Præcepta tradam. Unigenitus qui est in sinu Patris ipse enarravit. Perfectissimè novit omnia quæ docere debet Deus scientiarum Dominus. In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Attem habet docendi, modoque admirabili se attemperat captui hominum, carnem induens: Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Deus optimus maximus, qui legem suam è caelo dicere poterat, ad Montem Sinai descendit, ut eam populo suo traderet. Amoris fuit iste condescensus: Qui poterat ex ipso caelo legem dicere, norat utile esse hominibus si è Sinai eam promulgaret; idque ideo fecit ut & Moyses ascendere posset, & illi de proximo sermonem audientes, melius crederent. Verbum divinum, non in Montem Sinai, sed in præsepe Bethleemiticum suum demittit Majestatem, ut nos doceat, & ut de proximo vocem ejus audientes, melius credamus. Transseamus igitur usque Bethleem & videamus hoc verbum quod factum est. Jesum præceptorem nostrum audiamus, & inde revertetur sapientiores atque sanctiores; si quidem vini habet efficacissimam perluadendi quæ scilicet & docet, non tantum præceptis, sed lacrymis & exemplis.*

Nec

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

S. Athanasius
Orat. 3. Cont.
Arianos.

Nec dum loquitur lingua, & quacumque de eo sunt, clamant, predicant, evangelizant: ipsa quoque infantilia membra non silent. In omnibus mundi iudicium arguitur, subvertitur, confutatur. Verbum factum est caro, & sic habitavit in nobis. Dum esset in principio ad Deum, lucem habitabat inaccessibilem, & non erat qui caperet illud. Quis enim investigavit sensum Domini, aut quis Consiliarius ejus fuit? Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei: sed jam capiat & carnalis, quia Verbum factum est caro. Si nihil præter carnem novit audire, ecce Verbum caro factum est, audiat illud vel in carne. O homo, in carne tibi exhibetur Sapientia illa quondam occulta; ecce jam trahitur de occultis, & ipsis se ingerit sensibus carnis tuæ. Carnaliter (ut ita dixerim) prædicatur tibi: Fuge voluptatem, quia posita est mors secus introitum delectationis: Age penitentiam, quia per hanc appropinquat regnum. Hoc tibi prædicat stabulum istud, hoc præsepe clamat, hoc membra illa infantilia manifestè loquuntur, hoc lacrymæ & vagitus evangelizant.

Verum si panni tibi vilescunt, Angelos collaudantes admittite. Facta est cum Angelo multitudo Militiæ caelestis laudantium Deum & dicentium: Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Militia caelestis Duci suo adstat, in præsepi, velut in castris, hostes nostros jam debellanti. Scilicet, Vagitu suo ad arma convocaturus infans, de nutricis & genitricis suæ collo hostes destinaturus, atque ita Damascenæ & Samaritanæ pro mannis subacturus.

III. Rex Israel mutavit habitum suum, & ingressus est bellum. Filius Dei hostes nostros debellaturus, Habitu inventus est ut homo. Cum Moyses infans Regium diadema à filia Pharaonis sibi impositum abiecit, conculcavit, augurati sunt Ægyptii huic infantem aliquid Ægypto exitio fore, magnaque clades genti illaturum, teste Josepho, Dæmon videns Christum na-

S. Bernard.
Serm. 1. de
Nativitate Domini.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

Incipit. I. Luc.
Incipit. I. Luc.

G

98 contemnere divitias, honores, delicias, & quicquid mundus magnificat & amat, hoc eventu conturbatur, & divinum illum Infantem natum esse ad evertendum ejus imperium, hominesque ab ejus tyrannide liberandos auguratur. *Jugum oneris ejus, & virgam humeri ejus, & sceptrum exactoris ejus saperasti, sicut in die Madian.* Jugum vocat Propheta diaboli dominationem, & virgam ejus servitutein. Ab his autem credentes in ipsum liberavit Dominus Jesus Christus. *Exatores vocat non solum dæmones, eorumque principem, sed ex hominibus etiam eos qui prædicationi contradicunt.* Horum autem dominatum evertit per paucos quosdam, & hosce nudos; sicut olim per Gedeonem, & trecentos lampades geflantes multa Madianitarum millia interemit. *Quemadmodum enim illos sine armis pessumdedit, sic orbem universum per duodecim Præcones subegit, & hos quidem non armatos, sed unâ tunicâ indutos, pedibus nudis, nec virgam ferre permillos. Tradidit Dominus in manus ejus Madian, & omnia castra ejus.* Victoriâ Gedeon, & Isaacis per eum liberationem à Madianitarum tyrannide, præcellit signum roris in solum vellus descendens, cum reliqua terra sicca permaneret. Victoriâ Emmanuëlis significavit ejusdem in Virginis uterum, velut roris in vellus descendens: *Sicut pluvia in vellus descendisti, ut saluum faceres genus humanum. . . Rorare cali desuper, & nubes pluant justum.* Hinc S. Bernardus: *Pluvia voluntaria, (inquit) quam segregavit Deus hereditati suæ, prius se virginem demisit in uterum: postmodum verò ubique terrarum diffusa est per ora Prædicatorum.* Denique victrices copias rori cæli Chusai belli Dux in Absalomî consilio comparat: *Operiemus eum, sicut cadere solet ros super terram.*

1. Reg. 24.

Cum Saul Rex Davidem persequeretur super abruptissimas petras deserti Engaddi, venit ad caulas ovium, quæ se osterebant iter agenti, eratque ibi spelunca, quam

Isai. 2. 4.

Theodoret
in comment.
Judic. 7.

Eccles. Offit.

Isai. 41. 1.

S. Bernard.
Serm. 2. In
per Millus
est.

2. Reg. 17. 2.

ingressus, incidit in manus Davidis ibi latentis: cujus clementiâ & mansuetudine admirabili victus, repente in virum alterum mutari visus est, & exclamavit: *Nam quid vox hac tua est, fili mi David? Et levavit Saul vocem, & flevit. . . Tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala. . . Nunc scio quia certissime regnaturus sis. . . Ne auferas nomen meum de domo Patris mei, Filius Dei è montibus æternis descendens, in spelunca, in stabulo, in præsepi se abscondit, cælestis militia multitudine stipatus. Nos perdere potest, qui ipsum iteratis offensis crudeliter persecutus sumus. Verùm solam clementiam & mansuetudinem adhibet ut nos vincat, beneficiis & favoribus pro armis utitur in illo amoris prælio. Nostras saltem lachrymas cum illius lachrymis misceamus; deponamus arma peccati: dicamusque amabili Regi Regum: *Tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala.* Næ me ingratum, Infans adorande, Divinam tuam Majestatem multiplicibus, atrocissimisque injuriis laceffens, cum me beneficiis cumules, à morte peccati, ab errore, à dæmonis tyrannide me liberans. Deinceps in corde meo regnabis, nec mundus, aut cupiditates meæ tuam unquam in me dominationem turbabunt. *Nunc scio quod certissime regnaturus sis.* Unum rogo, ne me delectas de libro vitæ, quod peccata mea merentur. *Ne auferas nomen meum de domo Patris mei.* Domine Jesu, vita mea, præceptot meus, liberator meus, hanc gratiam precor ne mihi neges, qui describi voluisti in censuali terreni Imperatoris codice, ut te nasci ostenderes ad adscribendum electos tuos in æternitate.*

25

DOM. INFRA OCTAVAS NATIVIT. DOMINI.

Erat Pater ejus & Mater mirantes super his qua dicebantur de illo. Et benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem ejus: Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israël, & in signum cui contradicetur...

LUC. 2.

EXtrema gaudii luctus occupat: Angelus gaudium magnium nuper nuntiavit pastoribus, & omni populo, quia natus, inquit, vobis Salvator, qui est Christus Domini. Nunc Simeon sanctus senex, Dei Spiritu afflatus tristes eventus Mariæ & Josepho prædicat, Christum scilicet positum esse in ruinam & in resurrectionem multorum in Israël, & in signum cui contradicetur. Qua ratione positus sit in multorum resurrectionem, concipere facillimum est, si quidem natus est ut genus humanum à morte peccati, à morte & damnatione aeterna liberaret. Deus qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, quæ dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo. Verùm non ita facile est intelligere quæ ratione Christus sit positus in ruinam multorum. Id tamen verissimum. Nam & ruina excidiumque Jerusalem maturatum est Christi adventu in mundum, quem non solum Judæi non receperunt in propria venientem, sed insuper Salvatorem ac Redemptorem suum contumeliosus & morte turpissima affecerunt. Hinc Christus sensu super Jerusalem ait: Circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te & coangustabunt te undique: & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ.

LUC. 19.

PARS II. DOM. INF. OCT. NAT. 101

Verùm & in spirituales aeternaque ruinam plurimorum, qui ejus adventu, misericordiâ, & gratis abutuntur, positus est Christus in modo longè terribiliori. Id ab Isaia prædictum: Et erit vobis in sanctificationem. Isai. 1. 14.
In lapidem autem offensionis, & in petram scandali duabus domibus Israël. Quod de Christo Jesu interpretati sunt Apostoli. Offenderunt in lapidem offensionis (ait S. Paulus) sicut scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali, & omnis qui credit in eum, non confundetur. Et S. Petrus: Propter quod continet scriptura: Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum: & qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis honor credentibus: Non credentibus autem lapis quem reproboverunt adificantes, hic factus est in caput anguli, & lapis offensionis, & petra scandali. 1. Petr. 1. 6. 7. 2.

Longè tamen dispari modo Christus in resurrectionem & ruinam multorum positus est. Resurrectio enim & salus multorum tota est ex Salvatoris beneficio & gratiâ: Ruina & perditio multorum, tota est ex hominum vicio. Christus pro omnibus & singulis hominibus mortuus... Non minores gratias Christo quisque debet homo, quam si pro eo solo mortuus esset... Nemo nisi culpa sua excidit à salute... Ad omnes Testamentum suum scripsit Jesus... Quid sperare non licet homini pro quo Christus mortuus est?... Cælestis Medicus, quantum in ipso est, sanare venit ægrotum... Sanguis Christi habet in se ut omnibus prosit, sed si non bibitur, non medetur. (*Lib. 1. Quest. 2. Art. Quinto, §. 9.*) Perditio igitur reproborum ex ipsis est, non ex Deo, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus. (*Lib. 1. Quest. 2. Art. 2. §. 17. n. 7.*)

1. Tim. 2.

Christus Jesus illis est in ruinam & perditionem, qui
G iij

ejus Evangelio contradicunt. *Positus est hic in ruinam multorum, & in signum cui contradicetur.* Quot & quantas contradictiones à Judæis passus est? Quantas à Gentilibus, ab impiis, ab hæreticis, à Christianis secundum ejus Evangelium non viventibus, & præcepta non servantibus, quotidie patitur? *Recognite eum qui talem sustinuit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem.* Contradicetur ejus doctrinæ, ejus mysterioris, præceptis, exemplis. Quisquis mundi legibus, moribusque, non Christi Evangelio vitam suam conformat; quisquis cupiditatibus suis indulget, Christo aperte contradicit. Christus beatos pauperes prædicat, divites prædamnat; & pauper pro nobis factus est cum dives esset, ut nos illius inopiâ divites essemus; Vos divitias velut felicitatem vestram desideratis & amatis, paupertatem horretis, pauperesque miseros censetis. Christus honores fugit, gloriam suam non quæsit, sed gloriam Patris sui: vos ambitione incredibili honores & gloriam quæritis. Christus in mundum venit ut pro nobis pateretur, & passus est, nobis relinquens exemplum ut vestigia illius sequamur; & voluptates, deliciasque carnis, in quibus mors est animæ, sectamur; passiones & tribulationes, ac pœnitentiam horremus. Viam arctam, duram, laboriosam nobis Christus ostendit, quâ solâ pervenitur ad vitam: & nos per viam latam incedere & ad regnum pervenire vellemus; corregnare Christo volumus, non compari, non commori. Nonne hoc est Christo Jesu contradicere? *Positus est in signum cui contradicetur.* Quid verò eveniet iis qui Christo Salvatore nostro contradicunt? Ipsos gratiarum suarum subtractione puniet, quibus destituti, mensuram peccatorum suorum complebunt, & à Domino in die furoris ejus, in judicio privato & generali confringentur, conterentur, perdentur irreparabiliter. *Malos male perdet ... Nunquam legis in scripturis: Lapidem, quem reproboverunt edificantes, hic factus est in caput anguli? A Domino factum est*

Hebr. 22.

Matth. 21.

41. 42. 44.

PARS II. DOM. INF. OCT. NAT. 103
istud, & est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis, Quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem verò ceciderit, conteret eum.

Christus non solum in se, sed in suis, contradictionem à mundo patitur. *Ecce ego & pueri mei, quos dedit mihi Dominus in signum & in portentum Israël.* In signum utique & portentum contradictionis. *Si mundus vos odit (inquit Christus discipulos suos alloquens) scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego vos elegi de mundo, propterea odit vos mundus. . . Si me persecuti sunt, & vos persequentur. . . Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent: Nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Sic hominum mundum amantium & mundo servientium vicio, Christus fit illis in ruinam & perditionem. Positos esse sicut signum ad sagittam; positos esse in subannationem & derisum his qui sunt in circuitu, commotionem capitis in populis, fors electorum est, & piè viventium. *Omnes qui volunt piè vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.*

Isa. 1. 11.

2. Tim. 3. 1

Ut nobis Christus Jesus sit in resurrectionem, & non in ruinam, demus operam & attendamus ne quis nostrum desit gratiæ Dei. Timeamus; quia nihil ita efficax est ad gratiam obtinendam, conservandam, & recuperandam, quàm si omni tempore inveniamur coram Deo non altum sapere, sed timere. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 5. §. 23.*) Mysteriorum ejus contemplatio & admirationi mentem nostram applicare debemus cum Maria & Josepho. Inveniemus semper in iis quod admiraremur. Novum enim fecit Dominus super terram. Sed admiratio nostra pietatis sit, non curiositatis; fidei, non ignorantia; *Erant Peter & Mater Jesu mirantes super*

his, quæ dicebantur de illo. Christo compatiatur Maria, quæ stans juxta crucem Jesu, quem tenerimè diligebat, ut Mater Filium infinitè perfectum, infinitè bonum, infinitè amabilem, corde sensit dolores omnes, quos Christus corpore perulit: ita ut corporeæ sensum passionis excoerit compassionis ipsius affectus. *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Crudelis lanceæ ferrum, quo perfolium est Christi latus, sanctam ejus animam, jam à corpore separatam, non attingit. Mariæ animam, quæ Crucifixo conglutinata erat, ab eoque non poterat avelli, penetravit. Corda nostra penetret *Sermo Dei vivus & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens usque ad divisionem spiritus & anime.* Separet nos à peccato, à mundo, à vanitate, à pravis cupiditatibus. Destruat in nobis omnes affectus Christo contradicentes, Annam denique Prophetissam imitemur, sanctam illam viduam, continentæ & castitatis merito conspicuam, in oratione & jejuniis perseverantem, Deo gratias agentem ob incarnationem & nativitatem Filii ejus Jesu Christi, & de illo loquentem omnibus qui redemptionem Israël expectabant. *Vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua, Et hæc vidua usque ad annos octoginta quatuor.* Castitatem mentis & corporis amate, conserveate, quia corpora vestra *membra sunt Christi, templa Spiritus Sancti.* Impudici tollunt membra Christi, & faciunt membra meretricis, pollutunt templum Spiritus Sancti. *Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus, sicut diluvio disperdit ac perdidit omnem carnem, quæ corruerat viam suam: sicut disperdit & consumpsit Sodomam, aliasque abominandas civitates, plens super illas ignem & sulphur; sicut percussit Onan semen fundentem in terram, ne liberi nascerentur, eo quòd rem detestabilem faceret:* Sicut viginti quatuor millia Israëlitarum, qui fornicati erant cum filiabus Moab, occidit & perdidit. Christus, qui casti-

Hebr. 4.

1. Cor. 6.

1. Cor. 3. 17.

Genes. 7. 10.

Genes. 19. 20.

Genes. 17. 9. 10.

Num. 25. 1.

tatem ita diligit, ut ex Matre semper Virgine nasci voluerit, cultoribus castitatis & continentie seu virginitalis seu vidualis, seu conjugalis, erit in resurrectionem, impudicis erit in ruinam & perditionem. Anna non discedat de Templo, jejuniis & obsecrationibus serviens nocte ac die. Et nos oportet jejunare & orare; mortificare membra nostra, sensusque nostros, castigare carnem ac domare, ut spiritui subdita sit, Christi mortificationem in corpore nostro circumferre; sine intermissione orare, & non deficere: Christi mandatum est. *Sine intermissione orate* (inquit Apostolus) *in omnibus gratias agite.* Hæc est enim voluntas Dei in Christo Jesu, in omnibus vobis. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus, sicut Anna confitebatur Domino. De Christo loquamur frequenter, sicut sancta illa Vidua loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Israël. . . Freqentiùs de Deo loqueremur, si ipsum diligeremus. Jucundum nobis esset de rebus divinis habere sermonem. Contrarium verò accidit; si quis de Deo, de Christo, rebusque divinis, in sæcularium hominum conventu & societate loquitur, oneri, tædio, ac fastidio est. Quam longè sumus à primorum Christianorum conversatione, qui Deo pleni, semper ipsum in ore ut in corde habebant. Christianis hujus temporis dici potest, quod Tertullianus Cartaginensibus suis olim dicebat: *Ipsò etiam sermone pravis renunciastis.* Infantum denique Jesum imitemur. *Crescebat ille, & confortabatur, plenus sapientia, & gratia Dei erat in illo.* Crescamus & nos, qui corpus Christi sumus, confortemur, *Non in sapientia carnali, sed in sapientia qua de sursum est. . . Crescamus in gratia & caritate; Crescamus in eo in salutem, quia non crescere, minus; non progredi in via salutis, reverti est.* Eamus de virtute in virtute in virtutem donec videatur Deus in Ston. In omni virtute confortemur, *Donec occurramus omnes in virum perfectum,*

Luc. 11. 1.

1. Thes. 5. 17.

11.

2. Cor. 1. 17.

Jacob. 3. 17.

2. Petri 3. 11.

1. Petri 2. 2.

psal. 81. 8.

in mensuram ætatis plenitudinis Christi.

Ephes. 4. 13.

Anna Vidua erat. De Viduitatis bono, & Viduarum Christianarum officii vide *Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 3. Regulis 1. 2. & 3.* Anna Prophetissa, Viduarum exemplar.

IN CIRCUMCISIONE DOMINI.

Postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus Jesus.

LUC. 2. 21.

Philipp. 2. 7.

S. Thom. 2. 2. q. 37. art. 1.

S. Epiph. Hierosol. quæ est Ebiouita 2700.

Rom. 4. 11.

Christus in circumcissione semetipsum humilians, & factus sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, in præmium humilitatis & obedientiæ suæ gloriosum nomen JESU accipit. *Humiliavit semetipsum, factus obediens . . . propter quod & Deus exaltavit illum, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur.* Pluribus de causis decuri Christum circumcidi. Primò, ut se carnis humanæ veritatem suscepisse ostenderet, contra Manichæum, qui dixit, eum habuisse corpus phantasticum; & contra Apollinarianum, qui dixit, corpus Christi esse divinitati consubstantiale: & contra Valentinum, qui dixit, Christum de cælo corpus attulisse. (*Lib. 1. q. 2. Art. 4. §. 1.*) Secundò, ut approbaret circumcissionem, olim à Deo institutam. (*Genes. 17. 14.*) Tertio, ut se esse comprobaret ex genere Abraham, qui circumcissionis mandatum acceperat, in signum fidei, quam de ipso Christo venturo habuerat. *Et signum accepit circumcissionis, signaculum justitiæ fidei.* Quarto, ut Judæis excusationem adimeret, ne ipsum reciperent, si esset incircumcisus. Quintò, ut obedientiam suo nos exemplo doceret. Unde & octava die circumcisus est, sicut in lege erat præceptum. Sextò, ut, quia in simili-

tudine carnis peccati advenerat, remedium, quo caro peccati mundari consueverat, non respueret. Septimò, ut legis onus in se sustinens, alios à legis onere liberaret. *Misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret.* *Gal. 4. 4.*

Math. 2. 21.

1. Reg. 18. 44 45.

Sanguinis sui pretiosi primitias in circumcissione Christus offert Patri, in salutis nostræ pretium, jam tunc officium Redemptoris hominum exercere incipiens, quod JESU nomine exprimitur. *Vocabit nomen ejus Jesum. Ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum.* Sanguis Christi in circumcissione effusus, pignus est & artha sanguinis in cruce copiosus & ad extremam usque guttam effundendi. Ex rore illo divino sanguinis dominici in circumcissione stillantis, quasi nubes parva in cælo formatur, in protectionem nostram expansa, sed signum est pluvie abundantis in cruce effundendæ ad plenam peccatorum nostrorum lotionem & absterionem. *Ecco nubecula parva quasi vestigium hominis ascendeat de mari . . . & facta est pluvia grandis.* Sanguinis illius pretiosi prima effusio sufficiens est ad lavacrum, sufficiens ad pretium redemptionis nostræ: Sed superabundantem satisfactionem Deo vult offerre Salvator noster, redemptionem copiosam. Primum istud sacrificium quodam modo gratius Deo est sacrificio sanguinis in cruce effusi, non quidem ex parte victimæ, aut Sacerdotis æterni, scilicet Christi, sed ex parte effundentium hominum. In Passione enim Christi sanguinem effundit facilegæ Judæorum & Gentilium crudelitas, quam Deus non potest non odisse: In circumcissione sola effundit pietas & religio. In passione, sacrificii ministri impii sunt, nempe carnifices: in circumcissione, Sacramenti minister, scilicet Joseph, justus est & sanctus. Novus ille Abraham puerum immolare incipit; gladio sanguinem effundit novæ victimæ, cujus mors non sequitur, sed spondetur; non prohibetur ab Angelo, sed differtur. Pati pro hominibus incipit Christus,

vulnus acerbissimum excipit, sanguinem fundit, offerque Deo, & sicut olim proposito sibi gaudio sustinebit crucem confusione contemptâ, sic hodie circumcissionis dolorem & confusionem sustinet cum gaudio, propter immensam caritatem quâ dilexit nos. *Infans tibi necessarius adhuc tener, qui sub cultro tuo rideat* (inquit ironicè Tertullianus, Ethnicis respondens, qui immensa infantium recens natorum sacrificia Christianis per columniam horrendam affungebant) Infans Jesus sub cultro circumcissionis, cui sponte se subicit ut nostram redemptionem auspicietur, gaudet, amoris sui tam insigne nobis testimonium exhibens, Non erat illi necessaria circumcisio, qui verus Deus est de Deo Patre, homo verus sine omni peccato de Virgine Matre. An super eum cadere poterat illa sententia: *Masculus cuius preputium caro circumcisa non fuerit, peribit anima ipsius de populo suo*? Potestne oblivisci Pater filii uteri sui? Aut non cognosceret eum, nisi signum circumcissionis haberet? Imò verò si quo modo posset non agnoscere Filium, in quo ei bene complacuit, ex hoc maxime signo poterat ignorare eum, inventa in eo circumcissione, quam peccatoribus ipse providerat obpurgationem delictorum. Sed quid mirum si caput pro membris accipit curationem, quam tamen in se ipso non habuit necessariam? Nonne & in membris nostris sepe pro unius infirmitate alteri adhibetur curatio? Sic *hodie pro totius corporis putredine cauterium quoddam infixum est in capite. Denique quid mirum, si pro nobis dignatus est circumcidi, pro quibus dignatus est mori? Totus siquidem mihi datus, & totus in meos usus expensus est.* Agnus sine macula, etsi non eguit, tamen voluit circumcidi. Nec vestigium quidem ullum vulneris habens, alligaturam non relinquit vulneris. Non sic impij, non sic; non sic agit perveritas elationis humanæ. Eubescimus vulnerum ligaturam, qui de vulneribus interdum etiam gloriamur. Quem nemo potest arguere de

Apolog. 1

Genf. 17.

S. Bernardus
Serm. 1. de
Circumcisio-
ne.

Idem Serm. 1.

peccato, ipse peccati remediatur & verecundum pariter & austerum sine ulla necessitate suscepit. Nos è contra inverecundi ad obsecantem culpæ, erubescimus agere poenitentiam: quod extremæ dementia est, malè proni in vulnera, pejus in remedia verecundi. Qui peccatum non fecit, non dedignatus est se peccatorem reputari: Nos & esse volumus, & nolimus æstimari. Itane sano opus est medicinâ, & non malè habentibus? Imò verò itane eger medicamine non ager, sed Medicus? Circuncidi nobis necesse est, non legali & Judaicâ circumcissione à qua Christus nos liberavit, sed *Circum-* Rom. 2. 29.
cumcissione cordis, in spiritu, non litterâ, quæ sit felicitet gratiâ Spiritus Sancti, non carnis abscissionem. In Galat. 5. 6.
Christo Jesu neque circumcisio aliquand valet, neque pre-
putium (sive incircumcisio) sed fides, quæ per carita-
tem operatur.

Spiritualis circumcisio, quam à nobis Christus exigit, quadruplex est. 1. Circumcisio cordis, (Act. 7. 51.) Rom. 2.
Incircumcisis cordibus. Amoris proprii desideria resecanda, amor propriæ excellentiæ, in quo superbia posita est. 2. *Circumcisio spiritus*, quæ noxiæ, vanæ, superflue cogitationes cohibentur, ut non noster sensus in nobis, sed Dei prævaleat & domineur spiritus. 3. *Aurium circumcisi* (*incircumcisis auribus*) quæ aures ab auditu colloquiorum malorum, quæ bonos mores corrumpunt, verborum impudicorum, detractionum, adulationum, avertuntur; quæ fit ne ex eorum numero simus, qui *Sa-* Act. 7. 51.
nam doctrinam non sustinentes, ad sua desideria con- 1. Tim. 4. 1.
acerant sibi magistros prurientes auribus, & à veritate quidem auditum avertunt, ad fabulas autem con-
vertuntur. 4. Circumcisio laboriorum, quam sibi deesse, in eo scilicet gradu, quem optabat, humiliter Moyses coram Deo constitetur: *En, inquit, incircumcisis labiis* Exod. 6. 10.
ego sum, & quomodo audivi me Pharaonem? Hac circumcissione omnis sermo malus, omne verbum quod Deo displicere posset, rescinditur. *Si quis in verbo non of-* Iacobi. 1.
fendit, hic perfectus est vir.

II. *Vocatum est nomen ejus Jesus.* Nomen Jesu proprium Mediatoris Dei & hominum nomen est. Quomodo & per quid Christus Mediator? Nomen Jesu Dei consilio & præcepto Christo impositum. . . Non instar aliorum Jesus vocatur. . . Jesus filius Nave, Jesus filius Josedech, & Jesus filius Sirach, figuræ insignes Jesu Christi, in quo non sola magni nominis umbra fuit, sed veritas. . . Virtus nominis Jesu. . . Omnia filii Dei nomina ad unum nomen Jesu referuntur. . . Veneratio & invocatio nominis Jesu. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 3. toto §. 2. ad illa verba Symboli, Et in Jesum.*)

III. Hodie Christus offert Patri sanguinum novum. Pater Æternus dat Filio nomen novum. Homines offerre debent Patri, Filio & Spiritui Sancto cor novum. Sanguis hominis Dei, novus sanguis est, nusquam antehac visus in mundo, *Sanguis novi Testamenti*, Sanguis delens peccata, *Sanguis mellis clamans quam sanguis Abel*. Nomen Jesu est Nomen salutis, *Nomen novum quod os Domini nominavit*. Cor Christi sanguis & nominis ejus virtute mundatum, ejusque amore succensum, cor novum est. *Et dabo vobis cor novum, & spiritum novum*. Hæc (ut ita loquar) xenia gratiæ. Cor novum principium erit vitæ novæ. Itaque recogitantes coram Deo annos nostros præteritos in amaritudine animæ nostræ, *In novitate vitæ ambulemus. . . Simus nova in Christo creatura: Vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova*. Recedant vetera, novo anno incipiente, nova sint omnia, corda, voces, & opera.

IN EPIPHANIA DOMINI.

Ecce magi ab Oriente venerunt Jerosolymam dicentes: Ubi est qui natus est Rex Judeorum? Vidimus enim stellam in Oriente, & venimus adorare eum. Matth. 2.

EPIPHANIA sacer est Christi apparitioni sive manifestationi dies. Dei in carne absconditi nativitatem novam omnis conditionis & sexus hominibus manifestari decebat, cum salus per Christum futura, omne hominum genus, sexum omnem, conditionemque spectaret. In Christo Jesu *Non est Judæus, neque Græcus; Non est servus, neque liber: Non est masculus, neque femina*. Ideo Christus natus & Pastoribus qui Judæi, & Magis qui Gentiles erant; Pastoribus, qui pauperes, viles, & simplices; Magis, qui sapientes, divites & potentes, manifestatus est. Justis, scilicet Simeoni & Annæ; peccatoribus, scilicet Magis; viris denique & mulieribus manifestum se facere dignatus est; ut per hoc ostenderetur, nullum genus, nullam conditionem hominum excludi à salute. *Magnum pietatis Sacramentum, quod manifestatum est in carne*. Quo natus est Christus die, Angeli pacem in terra hominibus bonæ voluntatis nuntiaverunt. *Ipsæ enim est pax nostra, qui fecit utraq; unum*. Duos ex diverso parietes, velut lapis angularis, in se copulare jam cœpit, Pastores à Judæa, Magos ab Oriente perducens: ut duos conderet in se in unum novum hominem, faciens pacem his qui longè, & his qui propè. Manifestatus est, nec illis doctis, nec istis justis. Prævalet namque imperitia in rusticitate Pastorum, & impietas in sacrilegis Magorum. Utrosque sibi lapis ille angularis applicuit, quippe qui venit stulca mundi eligere, ut confunderet sapientes; &

S. Thomas 2.
p. 2. quæst.
28. art. 1.

Galat. 1. 28.

1. Timot. 2. 6.

Ephes. 2. 14.
S. August.
Serm. 28. 1.
In Epiph. &
Serm. 200. 2.
in Epiph. 1.
Cor. 1. 27.

Matth. 28.

Hebr. 11. 24.

Isaia 61. 2.

Exech. 36. 26.

Isaia 57. 15.

Rom. 6. 4.

2. Cor. 5. 17.

non vocare iustos, sed peccatores, ut nullus magnus superbiret, nullus infimus desperaret.

Manifestatus autem Christus est signis convenientibus, & illis, quibus fiebat manifestatio, familiaribus. Viris enim iustis familiare & cōsuetum est interioři Spiritus Sancti instinctu edoceri, abque signorum sensibilibus demonstratione, scilicet per Spiritum Prophetiæ. Alii corporeis rebus addicti, per sensibilia ad intelligibilia adducuntur. Iudæi porro consueverant divina responda per Angelos accipere, per quos etiam legem acceperant. Gentiles, & maxime Astrologi, sidera contemplari, & eorum cursus observare solent. Quamobrem iustis, scilicet Simeoni & Annæ, Christi natiuitas manifestata est per interiore in sanctum Spiritus Sancti. *Responsum accepit Simeon à Spiritu Sancto, non visurum se mortem, nisi videret Christum Domini.* Pastoribus autem & Magis, tanquam rebus corporalibus deditis, manifestata est Christi natiuitas per visibiles apparitiones: & quia non erat merè terrena, sed quodammodo cælestis, per signa cælestia utriusque revelatur: Iudæis per Angelos, Magis per stellam. Cælos Angeli habitant, & sidera exornant: Utrisque ergo cæli enarraverunt gloriam Dei. Accedit, quòd Abrahæ innumrabilis fuerat promissa successio, non carnis femine, sed fidei fecunditate generanda: & ideo stellarum multitudini est comparata, ut cælestis progenies speraretur. *Suspice calum, & numera stellas, si potes... Sic erit semen tuum.* Quamobrem Gentiles in fideribus designati, ortu novi fideris excitantur ut ad Christum perveniant, per quem efficiuntur semen Abrahæ.

Agnoscamus in Magis adoratoribus Christi vocationis nostræ fideique primitias. Jam præsignatum agnoscamus, quod postea Dominus dixit: *Multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham & Isaac & Jacob in Regno eorum: filii autem*

S. Thomas
Art. 5.

Luc. 2.

S. August.
Serm. 79. c. 6.
de Epyph.

Genes. 15. 5.

Matth. 7. 11.

regni ibunt in tenebras exteriores. Gratias immortales Deo agamus ob vocationis nostræ beneficium ad veram Religionem, ad Fidem, ad veram Ecclesiam. Ex Gentibus olim eramus, *Sine Christo, alienati à conversatione* Ephef. 1. 11. *Israël, & hospites testamentorum, promissionis ssem non habentes, & sine Deo in hoc mundo. Nunc autem in Christo, nos qui aliquando eramus longè, facti sumus prope in sanguine Christi. Jam non sumus hospites & advena, sed cives sanctorum & domestici Dei. Nos ge. 1. Petri 2. nus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus* 1. 10. *acquisitionis: ut virtutes annuntiemus ejus, qui de tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti. Fidei, bonique operis initium non ex nobis, sed ex Dei gratia & misericordia est: quæ gratia non omnibus datur. Non fecit enim saliter omni nationi, & iudicia sua non manifestavit eis. (Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 24. & 30.) In negotio igitur salutis, totum Deo tribuendum, nec in nobis, sed in Domino gloriantium est. (§. 36.) sed nec adversus alios gloriari debemus. Ne Christianus ex Gentibus vocatus extollatur adversus Iudæos. Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem oleaster es, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis olivæ factus es, noli gloriari adversus ramos. Quòd si gloriaris, non tu radicem portas, sed radicem. Dices ergo: Fracti sunt rami ut ego inserar. Bene: propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non pepercis: ne forte nec tibi pareat. Vide ergo bonitatem & severitatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu excideris. Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserti: potens est enim Deus iterum inserere illos.*

Gratiæ vocanti, misericordiæ & benignitati Dei ad

penitentiam invitanti, fideliter respondendum & cooperandum est. Gratia libertati non officit, sed libertas gratia cooperatur. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 33. & 35.*) Statim obediendum, ut Magi. *Ecce Magi ab Oriente venerant. Vidimus stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum.* Sequendus stella, id est gratia procedentis ductus. *Ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindicte disperdet te.* Noli ergo dilcere, Cras me convertam, cras Deo placebo; & omnia hodierna & hesternam dimittantur mihi. Verum quidem dicis, quia *Deus conversioni tuae indulgentiam promissit: sed dilationi tue diem crastinum non promissit.* Omnia impedimenta vincamus, sive interiora, sive exteriora, quæ intercedunt ac moras afferunt conversioni nostræ, *Legem quæ est in membris nostris, repugnantem legi mentis nostræ, & captivam nos in lege peccati:* tumultuantes cupiditates: Mundum ipsi blandientem: carnales homines à viâ Dei nos abducere tentantes, aut insidias nobis struentes. *Turbatus est Herodes, & omnis Jerusalem cum illo.* Si quæ difficultates, si quæ dubia, si quæ perplexitates in animis nostris oriantur, nec stellam videamus quæ viam demonstrat ad Christum, Pastores & Doctores interrogemus, non quoscumque, sed qui scrutantur Scripturas, qui secundum illas respondent, & dirigunt Animas, & qui secundum illas vivunt; non doctos solum, sed pios; non similes Scribis Judæorum, qui viam ad Christum monstrant, & comitari eos nolant qui Christum quærent, illum adoraturi. Propter nos, quibus de Scripturis suis sanctis innotescere Christus voluit, ipsos etiam Magos, quibus tam clarum signum in cælo dederat, & quorum cordibus se in Judæa natum esse revelaverat, Prophetis tamen suis de se credere voluit. Quærendo enim civitatem in quâ natus erat, quem videre & adorare cupiebant, necesse habuerunt percontari principes Judæo-

Ecdi. 5. 8.

S. August.
Enchirid. in
Ejdm. 144.

Rom. 7. 23.

S. August.
Sermon. 199.
in Epistol. 3.

22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32

rum; ut illi de sancta Scriptura, quam in ore, non in corde gestabant, infideles fidelibus de gratia fidei responderent, mendaces à se, veraces contra se. Quantum enim erat, ut illis quærentibus Christum comites fierent, cum ab eis audirent, quod visâ stellâ ejus venirent eum adorare cupientes; ipsi eos ad Bethleem Judææ, quam de libris divinis indicaverant, ducerent, pariter viderent, pariter intelligerent, pariter adorarent? *Nunc verò aliis demonstrato vitæ fonte, ipsi mortui sunt siccitate.* Facti sunt eis tanquam lapides ad miliaria: viatoribus ambulantiibus aliquid ostenderunt, sed ipsi stolidi atque immobiles remanserunt. Non licet vix adire Doctores seu casuum arbitros, ea intentione ut eorum opinionibus ea eligatur, non quæ probabilius & tutior, sed quæ commodior visâ fuerit. (*Lib. 3. Cap. 4. Art. unio. Regulâ 31.*) Morum Regulæ ex Scriptura & Traditione, non ex solis hominum opinionibus depromendæ sunt, quæ cometæ sunt in faulti, & ignes fatui, ducentes in precipitia & foveas, non stellæ cælestes ducentes ad Christum, & in viam salutis dirigentes. (*Regulâ 15.*)

Et procedentes adoraverunt eum. Statim atque ad Deum credendo accedimus, illum adorare debemus in spiritu & veritate. . . . Quid sit adoratio? & quorū cultus religiosi species? Latræ est cultus ac servitus uni Deo conveniens. . . . Adoratio duplex, interior, & exterior. . . . Adoratio exterior ab interiori procedit, & ad illam vehementius excitat. . . . Adoratio corporalis à spirituali indivisa esse debet. (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 1. §. 5. & §. 6.*) *Venite igitur, adoremus cum Magis & procedamus ante Deum, ploremus coram Domino qui fecit nos.* In Pastoribus gratia prior, in Magis humilitas amplior. Illi Deum, ex eo quod Christum viderant, laudaverunt: isti autem visum Christum etiam adoraverunt. Fortasse ergo illi Pastores minus rei, de salute alacrius exultabant: isti autem Magi multis onerati peccatis, submis-

Joan. 4.

Psal. 94.

S. August.
Sermon. 791.
in Epistol. 6. 5.

19 sius indulgentiam requirebant. Hæc est illa humilitas;
 20 quam plus in eis qui ex Gentibus erant, quam in Ju-
 21 deis divina Scriptura commendat. Ex Gentibus enim
 22 erat ille Centurio, qui cum Dominum in toto pectore
 23 suscepisset, se tamen dixit indignum ut in domum ejus
 24 intraret, nec ab eo ægrum suum voluit videri, sed sal-
 25 vum juberi. Sic interius præsentem corde retinebat,
 26 cujus a suo tecto præsentiam honorificè revocabat. De-
 27 nique Dominus: *Non inveni*, inquit, *tantam fidem in*
 28 *Israël*. Illa etiam Chananaea ex Gentibus erat, quæ
 29 cum se à Domino audisset canem, & cui panis filiorum
 30 mitteretur, indignam, micam tamquam canis exegit: &
 31 ideo non esse meruit, quia id quod fuerat, non negavit.
 32 Nam & ipsa audivit à Domino, *O mulier, magna est*
 33 *fides tua*. Humilitas in ea fecerat fidem magnam, quia
 34 se ipsam fecerat parvam. Quia igitur ex Gentibus in
 35 Ecclesiam Dei vivi vocati sumus, coque nomine gratiæ
 36 ejus magis sumus debitores, nos humiliter coram
 37 Domino cum Magis, & Christum Jesum procedentes
 38 adoremus, non jam inhiantem uberibus matris, sed se-
 39 dentem ad dexteram Dei Patris.

Offeramus & nos munera. *Et apertis thesauris suis,*
obtulervnt ei munera, aurum, thus, & myrrham.
 Caritatem, quæ auro; Oratorum fervorem, qui thure;
 corporis mortificationem, quæ myrrha, corruptionem
 impediens, significatur. Aurum offertæ cælorum ter-
 2 ræque totius Regi, divites; illi in pauperibus offerte,
 3 immo solvite, reddite quod ipsius est: *Meum est au-*
 4 *rum*, inquit, *& meum est argentum*: non vestrum, ð
 5 divites terræ. *Quid ergo dubitatis pauperi dare de meo,*
 6 *aut quid extollimini cum datis de meo?* Thus ferventis-
 7 simæ orationis Deo adolete, igne caritatis incensum.
 8 *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.*
 9 Myrrham denique mortificationis offerte. *Mortificate*
 10 *membra vestra, quæ sunt super terram...* Si enim se-
 11 cundum carnem vixeritis, moriemini. Si autem spiritum

Matt. 27. 51. 52

Aggai. 2. 9.

S. August.
Serm. 18.
Edit. papire.
ma.

Coloss. 3. 5.

1 facta carnis mortificaveritis, vivetis... *Obsecro vos*
 2 *per misericordiam Dei, hodie nobis manifestatam, ut*
 3 *exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam,*
 4 *Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. Et*
 5 *novite conformari huic seculo. Hæc digna Christo Deo*
 6 *& homine vero, Regeque magno munera. Ad ipsum*
 7 *sine muneribus accedere indecens est & ingratum,*
 8 *quamvis bonorum nostrorum non egat Dominus. Nec*
 9 *apparebis* (inquit) *in conspectu meo vacuus.*

In aliam denique viam dare nos debemus, si ad Deum
 verè sumus conversi; Deo magis obediendum quam
 mundo & hominibus qui de mundo sunt. *Et responso*
 10 *accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam*
 11 *viam reversi sunt in regionem suam.* Obsecro vos &
 12 *adhortor in Domino, Ut jam non ambuletis, sicut &*
 13 *gentes ambulat in vanitate sensus sui, tenebris obscu-*
 14 *ratum habentes intellectum, alienati à vita Dei, per*
 15 *ignorantiam quæ est in illis, propter cecitatem cordis ip-*
 16 *sorum, qui desperantes, semetipsos tradiderunt impu-*
 17 *dicitiæ, in operationem immunditiæ omnis, in avaritiâ.*
 18 *Vos autem non ita didicistis Christum...* Deponere vos
 19 secundum præfinitam conversationem veterem hominem,
 20 qui corrumpitur secundam desideria erroris. Via mu-
 21 tatio, est vitæ emendatio. Nos quoque per alias incedi-
 22 mus vias, quando veterem abnegamus hominem, quan-
 23 do superbiâ, susceptâ humilitate deponimus; quan-
 24 do ad patientiam ab iracundia mentem deflectimus;
 25 quando veteres voluptates, & confucudines præfinitas
 26 ac desideria antiqua damnamus. Ad viam utique aliam
 27 de errore transimus, quando universas concupiscentias,
 28 honestatis ac pauperatis amore calcamus, quando casti-
 29 tate luxuriam subjogamus, sinistras semitas relinquen-
 30 tes, dextro tramite iter spirituale conficimus.

Deo gratias agendæ ob vocationis nostræ inæstimabile
 beneficium. Laudandus Fidelis Deus, per quem vocati
 estis in societatem Filii ejus Christi Domini nostri.

Rom. 1. 11.

Rom. 12. 1.

Ezod. 26. 12.

Ephes. 4. 17.

cc Aethiops

cc Galliana

cc Ecclesia

cc Episcopus

cc Cyprius

cc mones sub

cc Episcopi E-

cc missis na-

cc mine sunt

cc editi, Serm.

cc Ede Epiph.

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

Ephes. 4. 1.

Vocationi nostræ, Magorum sanctorum exemplo fideliter respondendum est. *Obsæra vos ut dignè ambuletis vocatione quâ vocati estis, per gratiam Dei, in libertatem filiorum ejus, in Regnum ejus & gloriam.*

IN EODEM FESTO.

Vidimus Stellam ejus in Oriente ... Matth. 2.

S. August. Serm. 199. in Epiph.

Sub stellarum sito natum esse Christum impiè quis assereat, quia eo nato *stellam ejus* Magi in Oriente viderunt. Hinc enim potius Christus non sub dominatu ejus, sed Dominus ejus apparuit, quia illa non in cælo sideratas vias tenuit, sed hominibus querentibus Christum viam usque ad locum, in quo natus fuerat, demonstravit. Unde non ipsa Christum fecit mirabiliter vivere, sed ipsam fecit Christum mirabiliter apparere; nec ipsa Christi mirabilia decrevit, sed ipsam Christum inter mirabilia sua demonstravit. Ipse enim natus ex Matre, de cælo terræ novum sidus ostendit, qui natus ex Patre cælum terramque formavit. Eo nascente lux nova est in stella revelata, quo moriente lux antiqua est in cælo velata. Eo nascente superi novo honore claruerunt, quo moriente inferi novo timore tremuerunt, quo surgente Discipuli novo amore exarserunt, quo ascendente cæli novo obsequio paruerunt. Stella hæc novum lumen significat *Oriens ex alto his qui in tenebris & in umbra mortis sedent.* Quo de lumine Propheta ait: *Surge, illumine Jerusalem, quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui.* Istei stellam, cujus lumen sequi debemus, quod illuxit in cordibus nostris, hæc stella designat. Sed, heu! plerique Christiani dilexerunt magis tenebras quam lucem. Non veniunt ad lucem, ut non arguantur opera eorum, Om-

Luc. 1. 79.

Isai. 60. 1.

Joan. 1. 10.

nis enim qui malè agit, odit lucem. Tenebras ignorantie, falsitatis, & erroris amant, à quibus per Christum sunt liberati: non fide, sed superstitione ducuntur. Quid superstitio? & quotuplex superstitionis genus? (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 13.*) Omne superstitionis genus homini Christiano fugiendum. (*Ibidem*) Peccati gravissimi rei sunt, non solum qui divinationem, magiam, aut sortilegia exercent, sed & qui ariolos, magos, sortilegos sive maleficos consulunt, eorumve operâ utuntur. Hi Christo renunciant, diabolum colunt, violant baptismi Sacramentum. Eorum pœna: (*Ibid. Regula 8. & 9.*) Societatem ineunt cum dæmone, adversus quem, upote Dei & humanæ salutis hostem, bellum continuum, Christo duce, homini Christiano gerendum est. *Dixistis, Percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Credunt Patri mendacii. Christi promissis diffidunt, cum dæmone infirmiores censent, qui dixit: Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit. Memineritis pacti cum Christo initi in baptismo, abrenunciacionis diabolo factæ. Ne fidatis dæmoni qui Homicida fuit ab initio. Sacrorum Oraculorum memineritis: Nolo vos fieri socios dæmoniorum: ... Que conventio lucis ad tenebras? Christi ad Belial?*

Isai. 57. 11.

Luc. 10.

Joan. 1. 44.

1. Cor. 10.

2. Cor. 6. 15.

Lehalis peccati rei sunt, non solum qui Astrologiam judiciariam profitentur, & fortuitos eventus, aut futura hominum opera, prosperamque vel adversam fortunam prænuntiant: verum etiam qui Astrologos seu Genethliacos consulunt. (*Ibid. Regula 10.*) Filii hominum, usquequo grati corde, ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendaciam? *Beatus qui non respexit in vanitates & insipientias falsas.* Divinatores illos, Astrologie Judicarie, Geomantix, Chiromantix professores, circulatores & circulatorices Bohemos & Bohemos fugite, genus hominum potentibus infidum, speranti-

Psal. 4. 1.

Psal. 59. 1.

bus fallax (ut loquitur C. Tacitus) quibus olim Senatus Romanus, etsi adhuc idolis seruiens, Urbe & Italia tota interdixit. Ne adeatis aut interrogetis de futuris eventibus falsidicos illos Vates, qui *Vendunt hominibus imperitiis miserabilem seruitutem. Nam quisque liber ad huiusmodi Mathematicum cum ingressus fuerit, dat pecuniam ut servus inde exeat aut Martis aut Veneris*, (ait S. Augustinus.) Haec artes, haec superstitiones, plenas sunt pestifera curiositatis, cruentis sollicitudinibus, mortifera seruitutis. Desertores Angeli, Praditores huius curiositatis, (inquit Tertullianus.) Servus in consilia regentis Domini irumpere non debet. Servi Dei sumus: Quid providentiae eius consilia penetrare volumus? *Sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum.* Jus Dei est, futura nosse. Usurpatores sumus, si futuros eventus nosse volumus. *Annuntiate quae ventura sunt in futurum, & sciemus quia Dei estis vos.*

Divinatio per auguria, omina, occurfus, & alias huiusmodi rerum exteriorum observationes, perniciofa superstitio. (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 13. Regulâ 11.*) Divinatio per somnia, vana & superstitiosa est, taciturnaque pactum cum demone involvit. (*Regulâ 13.*) Divinatio per sortes, lethale ex genere suo peccatum est. (*Regulâ 14.*) Observatio dierum, mensium, & annorum, ad fortuitos eventus, vel ad directionem humanorum negotiorum, & actionum quae nullatenus pendunt à siderum influxu, ita ut dies aliqui fausti vel infausi habeantur, & propterea suspendantur aut retardentur, vel penitus omittantur humana negotia vel actiones, quae aliâ fierent; aut quaedam fiant, quae aliâ omitterentur, superstitio est. (*Regulâ 17.*) Observantia sanitarum, quâ media inania, inutilia, inefficacia & superstitiosa ad sanandos morbos hominum vel animalium adhibentur, vel ad eos avertendos usurpantur, lethale peccatum est. (*Regulâ 18. & 19.*) Ocho-

Tacitus lib.
1. Histor.
Tertull. lib.
de Idol. c. 3.
Lib. 1. de Do-
ctrina Christ.
c. 11. & 24.

Psal. 121.

Isa. 64. 11.

zias Rex aegrotus, quia vero Deo contempto consuluit Accaron, morte punitus est, quam ipsi Dei nomine Elias Propheta denuntiavit. *Quia misisti nuntios ad consulendum Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel, à quo non posses interrogare sermonem, iacò de lectulo, super quem ascendisti, non descendas, sed morte morieris...* Observantia factorum, superstitiosa & illicita. (*Regulâ 21. & 22.*) Maleficium altero maleficio tollere, aut maleficos adire, ac eorum uti operâ ut hoc modo tollant; vel sic tollere volentibus consensum præbere, nusquam licet, sed lethale semper peccatum est. (*Regulâ 25.*) In omnibus angustiis, rebus adversis, & damnis rerum temporalium, morbis peccorum vel hominum, ad Deum confugien sum est, & cum pio Rege Josaphat dicendum: *Cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.*

Omne igitur superstitionis & vanæ observantiae genus cum execratione respuentes, Christum Salvatorem nostrum ac Regem, quem cum sanctis Magis; illum nosse, adorare, ac munericis honorare, una nobis curiositas & cura sit. Quæramus quæ ad salutem nostram pertinent & necessaria sunt, tam media, quam præcepta; Angeli Custodis nostri directionem & inspirationes, in omnibus viis nostris postulemus, & sequi parati simus, sicut Magi ductum Angeli stellam mentis secuti sunt. Non consulamus planetarios, augures, magos, sortilegos, qui *Parati sunt suscitare Leviathan*; sed Pastores, & conscientia Moderatores, pios & doctos. Non futura scrutemur, sed quis sit conscientiae nostrae status; quam in ea lateant peccata, & habitus mali; quæ nobis cupiditatibus dominantur; ut illa per confessionem & penitentiam eluere, illos per virtutum contrarium actus eradicare: hac domare putgando satagamus. Non sufficimus præsentibus, ut quid futura contingentia inquirimus; Prævidemus su-

4. Reg. 1. 16.

1. Paralip.
10. 12.

Job. 2.

tura, quantum prudentia & cautio Christiana jubent, ut pericula vitemus Animarum nostrarum, ut peccati occasiones, & iniquorum consortium ac familiaritatem fugiamus, quæ nobis causa ruinæ spiritualis esse possunt: Cogitemus quam deinceps viam finis inuiti, ne redeamus ad Herodem, sed per aliam viam revertamur in patriam nostram, quæ cælum est.

DOMINICA INFRA OCTAVAS
EPIPHANIÆ.

Dixit Mater ejus ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes querebamus te. Et ait ad illos: Quid est quod me querebatis? Nesciebatis quia in his qua Patris mei sunt oportet me esse?... Et descendit cum eis, & venit Nazareth: & erat subditus illis... Luc. 2.

Cum duo ex præcipuis Christianæ vitæ erga homines officiis sint liberorum sancta educatio, illorumque erga parentes observantia, primi hujus officii exemplum Maria Jesu Christi Mater & Josephus Pater ejus nutritus exhibent; secundi, puer ipse Jesus. Joseph & Maria per annos singulos ibant in Jerusalem; ad diem solemnem Paschatis: illucque puerum Jesum ducebant, ad immolationem agni Agnum ipsum sine maculâ, ad celebrationem Paschæ typicæ, verum Pascha pro nobis post annos aliquot immolandum, sacerdotem patiter & victimam, qui legales figuras morte ac resurrectione sua aliquando erat impleturus. Annum ætatis duodecimam agebat adorandus Puer, cum ascendenti bus illis Jerosolimam secundum consuetudinem diei Festi, consummatiisque diebus, cum redirent, reman-

PARS II. DOM. INF. OCT. EPIPH. 123
sit in Urbe, & non cognoverunt parentes ejus, donec peracto diei itinere, inter cognatos & notos quaesitum non inveniunt. Quapropter Jerusalem reverti, illumque cum anxietate & dolore quærentes, post triduum, invenunt in Templo sedentem in medio Doctorum, audientem, & interrogantem illos; ita ut prudentiâ suâ & responsis omnibus admirationi esset. Cui Mater: *Fili, inquit, quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te. Amabilem ac suavem Matris querimoniam humiliter audit Puer adorandus, ac modeste responder: Quid est quod me querebatis? Nesciebatis quia in his qua Patris mei sunt oportet me esse?* Quod responsum etiam tunc non intellexerint, nescientes quænam essent illa negotia Patris, & quâ ratione disputatio cum Doctoribus ad illa pertineret, siluerunt nihilominus præ admiratione & reverentia ejus, quem Deum esse firmissimè credebant. Et Jesus cum eis descendit, & venit Nazareth, & erat subditus illis, non necessitate, sed pietate, & dignatione. Parentes Christiani, officia vestra erga filios à Maria & Joseph; filii, officia vestra erga parentes à puero Jesu discite, & tanquam in exemplari intuemini.

Parentum erga filios officia. Debent imprimis filios alere, & curam illorum gerere. 2. Instructionem & disciplinam filii debent, ipsosque instituire tenentur tum in fide, tum in Christianæ vitæ officiis... Nullâ re magis quam optima & sancta educatione suum erga filios amorem parentes testari possunt... Quia verò exempla longè movent efficacius quam verba, filii suis omnium virtutum exemplo præluere debent parentes Christiani... Ipsi denique correptionem debent statim à pueritia, quæ prona ad malum est. Quæ in re prudentiâ & moderatione opus est, ut videlicet nec austeriores, nec indulgentiores parentes sint. (Lib. 4. Cap. 6. Art. 2. §. 1.)

Lethalis peccati rei sunt parentes, qui filios suos in

eodem secum lecto collocatos ex somnolentia opprimunt; vel tam negligenter educant, ut in ignem vel aquam cadant, aliove simili casu extinguantur; vel quorum incutiâ sine Baptismo moriuntur. (*Art. 3. Regula x.*) Graviter peccant parentes, qui ob secundarum nuptiarum societatem, filiorum ex primo thoro superiorum educationem negligunt. (*Regula xi.*) Gravis peccati rei sunt parentes, qui paternâ providentiâ filiis suis non consulunt, sed eorum neglecta collocati-
one & fortunâ, bona sua dilapidant, aut tam multa extraneis conferunt, ut filios suos necessariis vitæ hujus subsidiis eorum statui & conditioni convenientibus fraudent, aut sine causâ exheredent. (*Regula xii.*) In singulos filios dividere debent hereditatem, secundum quod lege aut consuetudine præscriptum est. Parentum in filios inæqualis amor, & alios præ aliis augendi ac locupletandi studium, odia filiorum in parentes, fratrumque inter se dissidia implacabilia sæpe parit. (*Regula 13.*) Quàm grave sit peccatum parentum, qui suos liberos in Monasteria detruunt, seu ad Religiosam professionem cogunt, vel inducunt. (*Lib. 3. Cap. 6. Art. 3. Regula 12. & Art. 8. Regula 17.*)

Pueri in Ecclesiam ut in Jerusalem ducendi à parentibus, docendique ut Angelorum instar cum reverentiâ, modestiâ, & pietate stent coram Deo, ipsius Majestatem adorent, ipsumque orent pro modulo suo; ut Catecheses audiant; ut cum ætate & sapientiâ profecerint, Sacramenta frequentent, conscientiæ Moderatorem eligant, Dei voluntatem exquirant de statu vitæ eligendo, ne sine vocatione statum aut conditionem eligant: quæ ex electione fors æterna sæpe pender filiorum & filiarum. Caveant parentes ne sint ex eorum numero, de quibus scriptum est: *Immolaverunt filios suos, & filias suas demoniis.* Filios enim suos & filias suas demoniis immolant, cum vanitati & mundo addicunt, cum eorum cupiditatibus nascentibus blandiuntur: dæmo-

Psal. 105. 37.

nus immolant, cum cupiditatis vel ambitionis infinitu, aut rationibus merè humanis, ipsos Clero, aut Monasterio devoteant, aut repugnantes, aut filiali tantum reverentiâ consentientes, nec à Deo vocatos... Timeant ne filii & filiarum meritò dicant aliquando: *Parentes sensimus parricidas.* Videant utrum filii veritates fidei ac legis Christianæ inculcaverint pro officii sui ratione, ut pius Rex Ezechias ait: *Pater filiis notam faciet veritatem tuam.* An filios suos etrantes à via salutis sollicitè quartunt, & ad vias rectas revocant: Inimò pravis exemplis illos in viam perditionis ducunt, ut *siant sicut patres eorum, generatio prava & exasperans: generatio que non direxit cor suum, & non est credens cum Deo spiritus eius.*

Filiorum erga parentes officia. 1. Reverentia & observantia. 2. Preces pro ipsis ad Deum fundenda. 3. Obedientia. 4. Virtutum ac rectè factorum imitatio. 5. Ipsorum prudentibus consiliis deferendum, maximè cum status vitæ deligendus est, cum uxor ducenda. 6. Parentibus subveniendum, tum in spiritualibus necessitatibus, tum in temporalibus; (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 1. §. 2.*) Christus Jesus observantiæ & obedientiæ filiorum erga parentes exemplar. *Et descendit cum eis, & venit Nazareth; & erat subditus illis... Quid enim Magister virtutis, nisi officium pietatis implet? Numquid & humano egebat auxilio, ut materno serviret imperio? Deserebat homini, deserebat ancilla, deserebat simulato Patri: Et miraris si Deo detulit?... Exempla pietatis agnosce. Disce quid parentibus tuis debeas. Christi parentes omnia illi debebant: Nos parentibus, post Deum, omnia debemus. Et erat subditus illis, in omnibus, Deus creaturis suis, per annos triginta.*

Lethalis peccati rei sunt, qui parentibus maledicunt, qui ipsos verberant, spernunt, vel irridunt, aut de ipsis crudeliter. Graviter etiam peccant, qui parentibus

Psal. 105. 19.

Psal. 77. 4.

*S. Ambros.
Epi. 2. in E.
207. S. Luc.
ca. 8. 65.*

*Luc. 1. Ecce!
ancilla Do-
minum.*

merorem creant, aut senectutis illorum infirmitates impatienter ferunt. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 3. Regulâ 1.*) Parricidii rei sunt filii, qui mortem parentum optant, assequendâ hereditatis cupiditate: Nec illos excusat, quod eam non optent ut parentibus malam, sed ut sibi utilem. (*Regulâ 4.*) Filii qui parentibus aliquid furripiunt, lethalis peccati rei sunt, nisi materiâ levitatis veniale faciat. (*Regulâ 5.*) Filii parentibus non obediens in iis quæ iusta sunt, & quæ pertinent ad disciplinam vitæ, & curam domesticam, rei sunt lethalis peccati, si præcepta sint gravis momenti; vel si ex contemptu non obediunt in iis etiam quæ levioris momenti videntur. (*Regulâ 6.*) Verùm filii parentibus obedire non tenentur, cum aliquid præcipiunt contra Dei præcepta, vel consilia Evangelica (*Regulâ 7.*) Si ad peccatum provocent præcepto, vel consilio; aut à meliore bono & sancto proposito revocent, usurpanda sunt illa pueri Jesu verba: *Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse.* . . .

Mercês à Deo promissa his qui parentes, secundùm ejus mandatum, honorant . . . Parentum benedictio, divinæ benedictionis pignus . . . Parentum maledictio timenda . . . Cur interdum piis erga parentes filii brevior sit vita: . . . Impiorum, ingratorumque filiorum pœnâ. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 1. §. 6.*)

IN EADEM DOMINICA.

Requirebant eum inter cognatos & notos. Et non invenientes, regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum. Et factum est, post triduum invenerunt illum in Templo. . . Et dixit mater ejus ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes querebamus te. . . Luc. 2.

I. **C**hristum absque culpa sua amiserant parentes ejus. Illum gerebant in corde, qui passim per ab ipsis se subdlexerat corpore: Sed Deum non amittimus sine culpa. *Hominem enim justificationem non desinit, nisi prius ab eo destratur*, ut docet sacra Synodus Tridentina. Verumtamen & cum ipsum amittit homo peccatum, illum inveniet, si rectè, studio, & impigèrè quærat. Tres enim sunt causæ cur à quærentibus non invenitur, quia videlicet: *Aut non in tempore quærunt, aut non sicut oportet, aut non ubi oportet.* **QUÆRITE Dominum dum inveniri potest; invocate eum dum prope est.** Erit enim cum inveniri non poterit, quia prope non erit. Non invenietur ab impiis, quos ultores Angeli atrebunt, & tollent, ne videant gloriam Dei. Frustra inclamabunt & fatuæ Virgines; *Domine, Domine, aperi nobis.* Ad eas non exibat, *clausâ junuâ*, sed respondebit: *Nescio vos.* Sibi proinde dictum putent: *Quæris me, & non invenietis.* Caterùm Nunc tempus acceptabile, nunc dies salutis sunt. *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum.* Tunc aliud ad quærendum Deum, ad operandum quod bonum est, reperitur es tibi tempus in sæculis venturis; præter hoc quod constituit tibi Deus, in quo recordetur tui? Et ideo *dies salutis*, quia in his ipse *Deus Rex noster ante faciem*

S. Bernard.
Sermon. 77. in
Canticâ.

Isa. 55.

Matth. 25.

Joan. 7. 34.

Psal. 73. 40.

la operatur est salutem in medio terre.

II. Ergo tu, & in medio gehennæ expectato salutem, que jam facta est in medio terræ. Quam tibi somnias provenientiam inter ardore sempiternos facultatem veniam promerendi, cum jam transiit tempus miserendi? Non relinquitur tibi hostia pro peccatis, mortuo in peccatis. Querendus est Deus, statim atque animadverterimus nos illum amisisse per peccatum lethale, statim querendus est per penitentiam & contritionem ad illum nos convertendo. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Penitentia, Cap. 4. Art. 7. Regula v 111.*) Jesum quaesierunt Joseph & Maria, statim atque animadverterunt illum abesse à comitatu. *Requiebant eum inter cognatos & notes, & non invenientes, regressi sunt in Jerusalem.* Si mulier drachmam amisit, statim evertit domum ut eam inveniat. Si pastor ovem amisit statim querit ut eam reducat. Si sanitatem amisimus, statim vocamus Medicum, ut eam recuperemus: & Deo nostro amisso, in quo uno omnia habemus, non statim ipsum querimus, sed differimus de die in diem?

III. Non solum opportuno tempore, sed opportuno loco Deus querendus est. Aurum, gemmae, aliaque huiusmodi corporalia & temporalia bona in iis querenda sunt locis, in quibus amissa fuere: Deus vero non invenitur ubi amissus fuit, nec proinde ibi querendus est. In mundo amissus est, querendus est in secessu: in spectaculis, in choræis, in ludis, in conviviis, in hac vel illâ societate amissus est; his renunciandum, & æternum vale dicendum. Sape non invenitur in comitatu, nec inter proximos & cognatos, qui potius nobis impedimento sunt ne Deo serviamus. Non invenitur in occasione peccati; deserenda sunt imprimis, si Deus sincerè queratur. Quamobrem illis omnibus qui in proximâ peccandi occasione versantur, Absolutio Sacramentalis neganda est. Si enim Deum sincerè quererent occasione proximas illum amittendi fugerent ac deserent

rent. (*Lib. 2. Tractatu de Sacramento Penitentia, Cap. 7. Art. 3. Regula x.*) *Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 8. Art. 3. Regula 6. & Regula 31.*) Deus in Jerusalem querendus, in Ecclesia Catholica, in Templo ubi expiantur peccata, ubi sacrificium propitiatorium pro ipsis offertur, ubi verbum salutis prædicatur, ubi Deus colitur, laudatur, & oratur, ubi speciatim exaudit preces peccatorum penitentium, & misericordiam ejus implorantium, ubi Christus Redemptor noster corporaliter adest nobis, misericordiae suae finem nobis expandens. Sed heu! saepe in Templo Deus amittitur, ubi quaeri deberet ac inveniri. Quot Christiani Domum Dei non solum faciunt domum negotiationis, sed scortationis? Ibi luxuria negotiatur (ut Tertulliani verbis utar.) Huc propter mutuum videre & videri, mulieres circumornatae ut similitudo templi, & vini effeminati, calamistrati concurrunt, & aspectu mutuo corda sibi nuntiant impudica: Templorum sanctitas violatur, Dei Majestas contemnitur. *Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa?* Ecce in ipso introitu Idolum zeli. Zelum, pietatemque simulant hypocrite, Deum se colere fingunt, sed speciem pietatis habentes, ejus abnegant veritatem. Idolum zeli appellatur, quia ad emulationem & zelum Deum provocat. *Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus, & irritaverunt in vanitatibus suis: & ego provocabo eos in eo qui non est populus.* Fode parietem, & vide abominaciones pessimas. Ibi omnis similitudo reptilium & animalium, & seniores domus Israël thus adolent ante picturas. Quam multi in exemplum Ophni & Phinees, sacrificiorum primitiva decerpunt, & bonis Ecclesiasticis, quæ sunt Oblationes fidelium, pretia peccatorum, patrimonía pauperum, (ut sacri Canones loquuntur) abutuntur ad luxum, ad ludum, ad convivia, ad ædificia superflua, ad canes alendos, ad sanguineos ditandos: Quot sacris ministeriis fun-

Jerem. 11. 17.

Exod. 7.

Deuter. 11.

Exod. 8.

S. Hieronymus
lib. iiii. Execl.
in Cap. 1.

guntur, luci, & commodorum temporalium causa; Quando viderimus plebem pessimam congregatam, de qua scriptum est, *Odium Ecclesiam malignantium: & peiores plebe Præpositos, nequioresque Principem, qui præfæctus est plebi atque Presbyteris: dicamus fecerunt stantem ante picturam, & singulos habere thuribula in manibus suis: non Dei maiestatem, sed proprias sententias adorantes.* Adhuc conversus, videbis abominaciones majores, *Mulieres plangentes Adonidem.* Mulieres non peccata planguunt, non dolent quod Deum sponsum Animarum suarum, sed quod profanos amatores amiserint; ludent ob damna rerum temporalium, non æternarum. *Eos qui ad sæculi mala & bona vel contristantur, vel exultant, mulieres appellemus, molli & effeminato animo: dicamusque plangere eos Adonidem, ea videlicet qua in rebus mundi putantur esse pulcherrima.* Plures denique *versas habent contra templum Domini, & facies ad Orientem, & adorant ad ortum solis.* Aulici, Deo derelicto, ad favorem Principis, fortunamque, velut ad numen convertuntur, omnesque cogitationes suas & studia eò dirigunt. Hi omnes Deum non inveniunt, nec in Templo, quia illum non quaerunt ut Joseph & Maria.

S. Hieron.

q. Civ. 7. 10.

IV. Quærendus est scilicet cum dolore vehementi de peccatis quibus ipsum amissum, cum *Tristitia que penitentiam in salutem stabilem operatur: cum tristitia que parit sollicitudinem salutis, indignationem adversus peccatum, timorem judiciorum Dei, vindictam adversus nos ipsos injuria Deo illata per severam & laboriosam satisfactionem, fervens desiderium Deo servandi & in omnibus placendi, zelum & æmulationem meliorum charitatum & virtutum, honorumque exemplorum.* Ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristari vos, *quantum in vobis operatur sollicitudinem? sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed annihilationem, sed vindictam.*

Joseph & Maria Jesum cum dolore & anxietate quaerebant. *Ecce Pater tuus & ego, dolentes quærebamus te.* Amor quo Jesum prosequerentur, doloris mensura fuit. Omnis enim dolor in amore fundatur. . . De contritionis vehementia. . . Summus & maximus dolor de peccatis contritio esse debet, ita ut nullus major excogitari possit. (*Lib. 2. Cap. 3. Art. 5.*) Veræ contritionis, & sinceræ conversionis indicia. (*Art. 7. Regula 6.*) *QUERITE Dominum, & confirmamini, quærite faciem ejus semper. . . Quærite Deum, & vivet anima vestra.* Animæ iustæ, quærite sponsum: Animæ infirmæ, quærite Medicum. Anima illi vivet, quæ mundo mortua est. Quæ enim mundo vivit, illi non vivit. Sic eum quaeramus, ut inveniamus, & dicamus cum Propheta sancto: *Mihi adhaerere Deo bonum est.* Non funibus solum, quæ facile putrescunt, aut citò abrumpuntur, id est, honestatis intuitu, aut memoriâ promissionum, Deo alligemur. Non clavis solum configamur Domino Majestatis, timore scilicet poenarum æternarum, quo qui confixus est, non peccate metuit, sed ardere: sed glutine fortissimo, id est caritate, Deo ita conjugamur, ut unus spiritus simus cum eo, & dicamus: *Tenui eum, nec dimisi eum. . . Quis nos separabit à caritate Christi?*

Psalm. 171

Psalm. 72.
S. Bernard.
Sermon. de die
Discessi.

Gal. 3. 14.
Rom. 8. 12.

DOMINICA I. POST OCTAVAS
EPIPHANIÆ.

Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & erat Mater Jesu ibi: vocatus est autem & Jesus, & Discipuli ejus ad Nuptias. Joan. 2.

CUM ad vitæ statum eligendum divinæ gratiæ lumen auxiliumque maximè necessarium sit, de matrimonio contrahendo minime deliberandum est sine

132 INSTITUT. CONCIONAT.

Jesu. Ut nuptiæ sanctæ sint, ad eas vocandus est Jesus; Spiritus ejus per orationem attrahendus, & recta intentione ineundem matrimonium est; non avaritiæ, non ambitionis, non voluptatis affectu. Quod præcipue spectari debet in petitione & electione uxoris, virtus est, non divitiarum, non nobilitas, non forma. Matrimonium contrahendo graviter peccant, qui ad contrahendum aliis rationibus finibusque moventur, præter eas ob quas à Deo institutum est. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 1. Art. 3. Regulâ 5.*) Uxor bona Dei munus est. *Domus & divitiæ dantur à parentibus; à Domino autem propriè uxor prudens.* Idem esto de viro judicium. A Domino igitur postulare debet puella Matrimonio collocanda sponsum secundum cor ejus, sapientem, castum, justum, sobrium, pium. Castam pariter, prudentem, omnique virtutum genere ornatam conjugem humiliter ac fervente oratione postulare debet à Deo vir Matrimonii candidatus. Sanctum Isaac imitetur, qui sponfam expectans ad se mox adducendam, exivit ad meditandum in agrum (*Genes. 24.*) id est, ad orandum, ut Chaldaïca Paraphrasis habet, ut Matrimonium suum Deo commendaret. Vocanda est & Mater Jesu ad nuptias, Deiparæ Virginis intercessio imploranda in negotio quod tanti momenti ad salutem est. Respicienda est velut exemplar, invocanda ut Patrona à puellis nubilibus; utpote quæ Virginum prudentissimæ & modestissimæ, sponzarum & uxorum sanctissima & castissima, matrumque Christianarum prima, nobilissima, & admiratione dignissima fuerit. Vocandi sunt & discipuli Jesu ad nuptias; seu potius vir & uxor ejus discipuli esse debent, secundum ejus doctrinam ac Evangelium. Ecclesiæque leges contrahendo. Spiritualium Virorum, Pastorum, conscientia Moderatoꝝ consilium rogandum, Sacerdotum & piorum precibus commendandum tam grave negotium est. Parentum consensus expectandus. *Nec enim in terris filii sine consensu patrum*

Prov. 19. 14.

Ternill. lib. 1.
ad Quercos.

PARS II. DOM. I. POST OCT EPH. 133

rectè & jure nubunt. Lethaliter ergo peccant filii familiæ, qui parentibus inconsultis, vel justâ ex causa repugnantibus & invitis, Matrimonium contrahunt. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 2. Art. 3. Propositione 3.*) Ab hereditate temporali repellii possunt à parentibus, secundum leges principum. Præsentem Jesum intueri semper debent sponsus & sponsa ante Matrimonium, ne libidinosis blanditiis, osculis, actibus, aliove commercio impudico, gratiæ Sacramenti impedimentum apponant, & Dei benedictionem à futuro suo Matrimonio avertant.

Ad Matrimonii nuptiarumque solemnitate vocandus est Jesus, ut illis benedicat, qui Matrimonium ab initio mundi institutum in paradiso terrestri, ut officium naturæ, ad Sacramenti dignitatem in nova lege provexit. *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia.* Vim porro gratiæ operatricem Christus Matrimonio contulit, illudque ad Sacramenti dignitatem evexit, cum ait *Non legistis quia qui fecit hominem ab initio, masculum & feminam fecit eos, & dixit: Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.* Ad hujus rei significationem nuptiis benedixit, quas primo suorum miraculorum illustravit. Quid præstet christianis conjugibus gratia specialis quæ per Matrimonii Sacramentum confertur? (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 1. Art. 4. Proposit. 1. & 2.*) In statu igitur gratiæ esse debent sponsus & sponsa, cum Matrimonio solenni ritu conjunguntur in Ecclesia; alioqui sacrilegii rei sunt, & Dei maledictionem pro benedictione super se inducunt. . . Vocandus est Jesus ad nuptias ut in nuptiali convivio temperantia & sobrietas regnent, in choratis modestia, in omnibus pudicitia; ut vanitas, dissolutio, luxus eliminentur.

Ephes. 5.

Matth. 19.

Tria Matrimonii bona, proles, fides, Sacramentum; in nuptiis diligenda. (*Ibidem*) In prole triplex bonum habent conjugēs. 1. Pariunt Deo servos fideles; 2. Civēs patriæ, non tantum terrenæ, sed cælesti. 3. Sibi heredes. Fidei conjugalis bonum triplex, Animæ, corporis, & honestatis. Animæ bonum est fornicationis fuga. Corporis, mutuū officium & adjumentum quod sibi præstant conjugēs in vitæ societate & rei familiaris administratione. Bonum honestatis, quia nuptiis fit honestum quod aliàs turpe esset. *Bonum ergo sunt nuptiæ, in quibus tantò meliores sunt conjugati, quanto castiores & fideiiores Deum imitent, maximo si filios quos carnaliter desiderant, etiam spiritualiter nutriant;* (inquit S. Augustinus lib. de bono conjugali, Cap. 19.) Sacramenti bonum in tribus pariter positum. 1. Conjunctio animorum significat conjunctionem animæ cum Deo. 2. Conjunctio corporum significat conjunctionem carnis cum Verbo Deo. 3. Unus vir & una uxor significant unicum sponsum Christum unius sponsæ Ecclesiæ. (*Libro & Capite citatis, Art. 8.*) Adulterium fidei conjugali oppositum. Ejus deformitas & enormitas, ex triplici capite. . . Adulterii pænæ. (*Lib. 3. Tractatu de Peccatis, Cap. 8. Art. 3. Regula 16.*) (Viri adulterium gravius peccatum est adulterio mulieris.) *Ibid. Regula 18.*) Qui hoc morbo laborant, ad hæc Apostoli verba attendant, Hebr. 13. *Formicatores & adulteros judicabit Deus.*

In Conjugalis vitæ societate præsens semper Christianis officia Christiana implent. De conjugum Christianorum officii (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 5. §. 1.*) *Caro una* (inquit Tertullianus libro 2. ad Uxorem) *unus & spiritus. Simul orant, simul jejunia transgunt, alterutro docentes, alterutro exhortantes, alterutro sustentantes.* In Ecclesia Dei *pariter utrique, pariter in convivio Dei, pariter in angus-*

tis, in persecutionibus, in refrigeriis. Neuter alteri gravis est. Libere ager visitatur, indigens sustentatur. Eleemosyne sine tormento, sacrificia sine scrupulo, quotidiana diligentia sine impedimento. Talia Christus videns & audiens gaudet. His pacem suam mittit. Ubi duo, ibi & ipse: ubi & ipse, ibi & Malus non est. In Matrimonii tribulationibus, deficiente vino cælestium consolationum, invocanda Dei Mater; sed ut utiliter invocetur, Filio ejus parendum, & secundum ejus Evangelium vivendum est. *Dicit Mater ejus Ministris: Quodcumque dixerit vobis, facite.* Primum miraculorum suorum concedit Jesus precibus Matris suæ. Ipsi intercessionem potentissimam apud Christum Jesum adhibeamus, non ut conversionem aquæ in vinum, sed conversionem cordis nostri; non ut bona temporalia, fluxa, insipida, quæ ut aqua dilabuntur; sed ut bona gratiæ obtineamus, fructus vitæ veræ, sanguinis & meritorum Jesu Christi applicationem, vinum animas inebrians, vinum nuptiarum Agni; ut rerum omnium terrenarum obliviscantur, & in uno Domino gaudeamus.

Conjugibus præsens sit Jesus, ut in pace vivant. Mulier ex latere Adami dormientis formata à Deo; non ex capite, quia mulier dominati viro non debet: non ex pedibus, quia non debet contemni & quasi ancilla tractari; ex latere (inquam) *Ut firmam & insolubilem debere esse ostenderet Deus unice conjugii caritatem.* Uxor viro in omnibus quæ Dei legi non repugnant, facillè consentiat, vir uxori consulat, indulgeat, compatiatur, causamque discordiæ secundum ejus vota compescat, & ejiciat, si forte in familia oriatur; sicut Abraham Saræ postulanti ut ancillam discordiæ causam eji- ceret, placidè consensit, dicens, *Ecce ancilla tua in manu tua est.* Quæ in uxorem indulgentia pace domum replevit. In conjugio ubi non est Jesus, pax esse non potest: quia *Fallens est in pace locus ejus.* Non melius

Reperitur lib.
2. in Genes.
Cap. 24.

Genes. 16.

Psal. 75. 3.

est familia: in qua vir & uxor dissident, quàm navi tempestate & procellis agitata; dissidente gubernatore ab eo qui regit proram: non melius quàm corpori phreneticici, cujus membra se mutuò collidunt. Discipulis suis iussit Christus, ut pacem adprecarentur familiis, quæ ipsos hospitio suscipere, dicentes: *Pax huic domui.* Incomparabile bonum pax est, omnique fons prosperitatis & felicitatis, sed quo illi solum digni sunt, qui manent in caritate. *Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam, &c.*

Matt. 10.

IN EADEM DOMINICA.

Vocatus est Jesus ad Nuptias.

Psal. 116.

AD spirituales nuptias omnes vocati sumus, in quibus Jesus Christus sponsus. *Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.* Sponsa verò nos ipsi sumus: omnes simul una sponsa, & anima singulorum quasi singula sponsa. Multùm hæc sponsa sponso suo inferior genere, specie, dignitate. Attamen de cælo descendit Filius Dei, homo factus est ut illum sibi desponsaret; pro ea mortuus, lavit eam à peccatis in sanguine suo, & mundavit eam lavacro aquæ in verbo vitæ, ut sibi gloriosam exhiberet, non habentem maculam neque rugam. O inestimabilem animæ gloriam, ut sponsum habeat nobilem cælo, potentem imperio, divitem mundo! Unde tibi hoc, Anima, ut ipse sit sponsus tuus, cujus pulchritudinem sol & luna mirantur, ad cujus nutum universa mirantur? Quid retribuies Domino, pro omnibus quæ retribuit tibi, ut sis *sociæ mensæ, sociæ regni, sociæ thalami,* ut introducat te Rex in cubiculum suum? Totum ipsi cor tuum & amorem, fidem inviolatam, corpus immaculatum & castum. *Audi, filia, & vide, & inclina aurem tuam, & oblivif-*

S. Bernardus
Serm. 7. in
Dom. 1. post
Octav. Epiph.

Psal. 44. 11.

tere populum tuum, & domum patris tui. De carnalibus affectibus, seculares mores dedisce, à prioribus vitiis abstine, consuetudines noxias obliviscere. *Quoniam concupivit Rex speciem tuam; quia ipse est Dominus Deus tuus.* Deus tuus est, Rex tuus est. Rex tuus, & ipse est sponsus tuus. *Regi nubes Deo, ab illo dotata, ab illo decorata, ab illo redempta, ab illo sanata. Quicquid habes unde illi placeas, ab illo habes.* Illum ergo pure & castè ama. In istis humanis conjugii considerate cor castum quale sit ad Deum. Castè non diligit uxorem suam, qui propter dotem illam diligit: non maritum castè diligit, quæ propterea diligit, quia aliquid donavit, aut quia multùm donavit. Et dives maritus, & pauper factus maritus est. Quàm multi proscripti à castis uxoribus amplius dilecti sunt? Probata sunt multa casta conjugia calamitatibus maritorum: ne aliud amare quàm maritum putarentur, non solum non deseruerunt, sed amplius obsecrate sunt. *Si ergo maritus carnalis gratis diligitur, si castè diligitur: & uxor carnalis gratis diligitur, si castè diligitur: Deus quomodo diligendus est, verus & verax anima maritus ad prolem sempiterna vitæ fecundans, & steriles nos non esse permittens? Illum ergo sic diligamus, ut aliud præter ipsum non diligatur.* Non minus ipsum diligamus in adversitate, quàm in prosperitate. Cæleste convivium præparatur, in quo nunquam vinum deficiet. *Inebriabimur enim ab ubertate domus Dei, & torrente voluptatis ejus potabimur.* Hic autem quamvis mensam in conspectu nostro Deus paraverit adversus omnes qui tribulant nos, nonnunquam vinum deficiet, gratia scilicet devotionis, & fervor caritatis. Quamobrem ad matrem Jesu confugiendum est, piè invocanda est Mater misericordix, et nostra Mediatrix sit apud Filium. Interim verò nobis purificatione opus est. Nunc abluatur sponsa, nunc purificatur: ut in cælestibus nuptiis sponso suo sine omni macula præsentetur. Queramus

S. August.
Enarrat. in
Psal. 44.S. August.
enarrat. in
Psal. 44.

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

ce

Psal. 45.

ergo hydrias sex, in quibus hæc ablutio seu purificatio fiat. Nam si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est, quæ sola liberat, sola salvat, sola lavat. Quòd si confitemur peccata nostra, non deerunt veris Israëlitis purificationis hydriæ: quoniam fidelis est Deus, qui dimittat nobis peccata, & emundet nos ab omni iniquitate. Erant autem ibi hydriae sex postea secundum purificationem Judæorum. Prima hydria & prima purgatio, cordis compunctio est. In quacunque hora ingemueris peccator, (ait Dominus) omnium iniquitatum ejus non recordabor. Secunda, Confessio: omnia siquidem in confessione lavantur. Tertia, elemosynatum largitio. Date elemosynam, & ecce omnia mundi sunt vobis. Quarta, remissio injuriarum, secundum quòd orantes dicimus: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Quinta, est afflictio corporis: unde oramus ut *Mundi per abstinentiam, Deo canamus gloriam.* Sexta, est obedientia præceptorum: *Vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis.* Hæ sunt sex hydriæ positæ in purificationem, non carnalium Judæorum, sed spiritualium Israëlitarum: quæ vacuæ sunt & plenæ vento, si mandata Dei pro inani gloria observentur. Aqua replentur, si timore Dei custodiantur: quoniam timor Domini fons vitæ; aqua est, etsi minus lapida, sed optimè refrigerans animam noxiis desiderii æstuantem. Aqua est quæ jacula inimici nequissimi ignita possit extinguere. Sed divina virtute aqua mutatur in vinum, quando perfecta caritas foras mittit timorem.

S. Bernardus
Serm. 7. in
Dom. 1. post
Ostav. Epiph.

Exech. 27.
Luc. 11. 41.

Joan. 15.

DOMINICA II. POST OCTAVAS
EPIPHANIE.

Ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine, si vis, potes me mundare: & extendens Jesus manum, tetigit eum, dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra ejus. Et ait illi Jesus... Vade, ostende te Sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moses. Matth. 8.

Peccatum mortale est Anima lepra. De peccati macula & fœditate. (*Lib. 3. de Peccatis, Cap. 3.*) Immo Anima mors est: per peccatum anima separatur à Deo, & à Sanctorum societate; pœnæ quippe æternæ fit rea; cum damni, per ejectionem leprosi è civitate, significata, tum sensus. (*Ibidem*) Tristitia & viciundia, lepræ fœditatem, & leprosi separationem à convivium cæteri concomitans; malæ conscientie pœnam & stimulum significat. (*Ibidem.*)

Solus Deus à peccati lepra mundare potest. Leprosos sanat aspersione sanguinis sui Jesus Christus. Duos passeres vivos pro se offerebat leprosus, & lignum cedrinum, vermiculumque, & hyssopum. Passerem alter immolabatur in vase fictili super aquas viventes: alter vivus cum ligno cedrino, & cocco, & hyssopo, tingebatur in sanguine passeris immolati, quo leprosum septies aspergebat Sacerdos, & passerem vivum dimittebat ut in agrum avolaret. Mox homo à lepra mundandus, lotis vestimentis, pills omnibus abrasis, abluto corpore, in castra vel civitatem recipiebatur; cæ tamen lege ut septem adhuc diebus extra tentorium suum vel domum remaneret. Die septimo rursus purificabatur

Levitici 14.

abrafione capillorum, barbæ, superciliorum, & ves-
tium, totiulque corporis ablutione. Die octavo offere-
bat duos agnos, & ovem anniculam absque maculâ, &
tres decimas similæ oleo conspersæ, in sacrificium, &
scorfm olei sextarium. Agnotum alter offerebatur pro
delicto, alter pro peccato, & ovicula in holocaustum.
Peccatum, est culpa quam quis sciens volens committit.
Delictum, est culpa, in quam aliquis per imprudentiam,
oblivionem, vel ignorantiam incidit. Sacerdos sangui-
ne victimæ pro delicto immolatæ linebat extremum au-
riculæ dextræ, & pollices manus dextræ, & pedes ejus
qui à lepra mundabatur. Mox de olei sextario in ma-
num suam sinistram effundebat, inunctoque digito in
eo, aspergebat coram Domino septies: quod autem re-
liquum erat olei in lava manu, fundebat super extre-
mum auriculæ dextræ, & super pollices manus ac pe-
dis dextri ejus qui mundabatur, & super sanguinem pro
delicto effusum, & super caput illius. Sequebatur obla-
tio sacrificii pro peccato. Totus demum purificationis
ritus oblatione holocausti absolvebatur. Theodoretus
Ritus hujus mysteria explicat. Duo passeres qui in purifi-
catione leprosi offerebantur, passionis Christi figuram ex-
hibebant. Nam quemadmodum ex passeribus illis alter
mactabatur, alter sanguine mactati tinctus dimittebatur:
ita Dominus noster Jesus Christus pro humanitate leprâ
inquinatâ crucifixus est, carne quidem perferente mor-
tem Divinitate verò passionem humanitatis sibi accom-
modante, sed tamen à passione liberâ. Jam verò sicut
leprosus reddebatur purus, ubi aspersus fuisset sanguine
passeris immolati, mixto aquâ purâ, cum ligno cedri-
no, hyssopo, & cocco retorto: ita qui credit Christo
Salvatori, sacrosancti Baptismatis aquâ lustratus, vel
pœnitentiæ lacrymis ablutus, à peccatorum maculis ab-
stergitur. Porro lignum cedrinum, quod corruptioni
minimè est obnoxium, representat divinitatem passio-
nis expertem; coccinum verò retortum, humanitatem

Theodoret.
quæst. 19.
in Leviticum.

ex anima & corpore constantem. Hyssopus verò calo-
rem & suavem odorem Sancti Spiritus. Per hæc enim
qui baptizantur, & pœnitentiam agunt, ab animæ le-
pra liberantur. Oleum verò quo inungitur auris dexte-
ra, & dextera manus, & pes dexter, innuit auditum
quidem dedicandum esse dextris sermonibus, manum
autem & pedem dextris operationibus. Immisissum verò
capiti, consecrationem mentis indicat. Porro qui le-
prosus perdurabat, extra castra debebat, quemadmo-
dum is qui sine pœnitentia delinquit, expellitur extra
Ecclesiam.

Peccatorem accedere ad Deum oportet, ut munde-
tur; illum cum fide, humilitate, & fiducia adorare, &
orare; credere quòd mundare potest, si velit, nec du-
bitandum quin velit, si lepram nostram oderimus. Le-
pram autem peccati odio non habet, nisi qui Deum ut
omnis justitiæ fontem diligere incipit. Vis efficacissima
divinæ gratiæ ex Dei omnipotentissima voluntate deri-
vatur: Domine, si vis, potes me mundare. (*Lib. 1.
Quæst. 2. Art. 2. §. 11.*) Et extendens Jesus manum,
tetigit eum, dicens: *Volo, mundare.* Intus corda tan-
git peccatorum, inspiratione gratiæ suæ, eosque trahit
bonis voluntatibus, quas in ipsis fecit. *Si vis, potes me
mundare.* De omnipotentia Dei. (*Ibidem, §. 20.*)
Volo, mundare. Dei voluntas efficacissima est. (*Ibi-
dem, §. 21.*)

Et confestim mundata est lepra ejus. Dei gratia mor-
tas nescit. Nescit tarda molimina Spiritus Sancti gra-
tia. Medicus homo non statim restituit ægroto sanita-
tem corporis: Deus confestim restituit sanitatem ani-
mæ, confestim mundat eam à lepra. Nam Medicus ho-
mo curat applicando virtutes rerum naturalium, plan-
tarum, mineralium, quæ operantur dependenter à tem-
pore, & cum successione quadam: *Non est in Medico
semper relevetur ut æger.* Esti velit sanare, non tamen
semper potest, quia voluntas ejus infirma est, nec ar-

Concil. Tri-
dent. Sess. 6.
Cap. 8.

ejus principium est intrinsecum curationis morborum; sed natura. Sed Deus per voluntatem suam sanat omnes infirmitates nostras, & Animas nostras mundat à lepra peccati. Nullum est in natura curationis hujus & purgationis principium. Non mundamur, non sanamur nisi velimus, sed Deus efficit ut velimus. *Preparatur voluntas à Domino.* Quamobrem peccator cum Rege pœnitente Deum orare debet, ut cor mundum in ipso creet, ut ipsum hyssopo aspergat & dealbet. *Cor mundum crea in me Deus. . . Asperges me hyssopo, & mundabor, lavabis me, & super nivem dealbabor.* Hyssopus herba humilis, sed medicinalis: Saxo hærete radicibus dicitur. Inde in mysterio mundandi cordis similitudo assumpta est. Apprehende & tu radicem dilectionis petram tuam: *Esse humilis in humili Deo tuo, ut sis excelsus in glorificato Deo tuo.* Aspergès hyssopo, *humilis ac Christi te mundabit.* Noli herbam contemnere, vim medicamenti attende. De leproso Lex ita sancit: *Habebit vestimenta dissuta, caput nudum, os veste contectum, contaminatum ac fordidum se clamabit.* Quamò major esse debet humiliatio hominis lepræ peccati mortalis infecti?

Et ait illi Jesus . . . Vade, ostende te Sacerdoti. Quamvis contingat contritionem aliquando charitate perfectam esse, hominemque Deo reconciliare, priusquam Sacramentum Pœnitentiæ actu suscipiatur, justificatio tamen ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non est adscribenda. Adeundus igitur semper est Sacerdos ab eo qui lethalis peccati lepræ infectus est, ut ei per Confessionem Sacramentalem lepra ostendatur. *Vade, ostende te Sacerdoti.* Longè autem major potestas est Sacerdotum novæ legis circa lepram animarum, quam Sacerdotum veteris legis circa lepram corporum. Illi enim auctoritatem quidem habebant discernendi inter lepram & non lepram, & judicandi an leprosus mundatus & sanatus esset à leprâ,

illumque excludendi vel admittendi in civitatem & societatem hominum, & ad participationem sacrorum; Sacerdotes verò novæ legis non solum potestatem habent discernendi peccata, & declarandi homines à peccatis esse purgatos, sed ipsos penitus purgandi à lepra peccatorum, per Absolutionem Sacramentalem. (*Lib. 2. Tract. De Sacramento Ordinis, Cap. 1. Art. 11. §. 3. de Sacerdotalis Ordinis dignitate & excellentia*.) Pœnitentes ceu à lepra peccati mundatos & sanatos absolvere, & ad sacram Mensam admittere non debet Sacerdos pœnitentiæ Minister, nisi id certis iudiciis & argumentis probatum haberit & perspectum. . . Obvius quibusque non est concedenda Absolutio, sed iis omnibus neganda, quorum nulla vel ficta conversio: iis differenda, quorum dubia & incerta Pœnitentia est: (*Lib. 2. Tract. De Sacramento Pœnitentiæ, Cap. 7. Art. 3. Regula 1.*) Lepram etiam vestimentorum & domorum consideret Sacerdos, neget Absolutionem iis qui nimio vestium ornatu debita contrahunt, quibus solvendi pares non sunt, earumve luxu & immodestia lædunt pudicitiam (*Ibidem, Regula 7. & Lib. 4. Cap. 7. Art. 5. Regula 7.*) Illis etiam Absolutionem neget, qui in occasione proxima peccati versantur, qui domos suas usurariis, vel meretricibus, vel publicis concubinariis locant, aut ad ludos aleatorios; aut publicas vel privatas hujusmodi ludorum Academias aperiant. (*Ibidem, Regula 10. & Lib. 4. Cap. 7. Art. 5. Regula 16. & 17.*) Spiritualiter leprosus esse mulieres iudicet ratione capillorum, quæ alienos capillos ad ornandum caput adhibent, aut nativos capillos tingunt: Item illas, quæ fucis vultu adulterant. Hujusmodi namque maculæ, & coloris immutatio, lepræ spiritualis sunt indicia. (*Ibid. Regula 9, & 10.*)

In lepra, peccati deformitas, in lepræ curatione, peccati curatio consideranda,

2^a Sol. 29.S. August. 2^a
in 2^a Sol. 29.

Levit. 11. 45.

Levit. 13
c. 14.

Tertull. Lib.
4. Cont. Marc.
tion. Cap. 9.

Leprosus mundatus jubetur offerre munus lege præscriptum: *Vade ostende te Sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses. Quo significatur, Hominem quondam peccatorem, verbo Dei mox emaculatum, offerre debere munus Deo apud templum, orationem scilicet & gratiarum actionem apud Ecclesiam per Christum Jesum Catholicum Patris Sacerdotem. (inquit Tertullianus.)*

IN EADEM DOMINICA.

Cum introisset Carphanaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens: Domine, Puer meus jacet in domo paralyticus, & male torquetur. Matth. 8.

DE officiis dominorum erga servos, & servorum erga Dominos discernendi materiam hodiernum Evangelium subministrat. Centurio curam servi sui gerens, & ad Jesum accedens, ut illius sanitatem ab illo obtineat, exemplum præbet Dominis Christianis. Servus obediens mandatis Domini sui, præbet exemplum Christianis servis. *Dico servo meo, Fac hoc, & facit.* Dominorum erga servos officia, sunt 1. sincera benevolentia & caritas. 2. Cura illorum in necessitatibus tam animæ quam corporis. 3. Disciplina & correctio mansuetudine temperata. Quod spectat spiritualia & æterna bona, pari dilectione servus consulere debent Domini, ac filii... Domini conservi sunt servorum... Servi qui pravis sunt moribus, nec ad meliorem frugem redire volunt, ex familia ejiciendi. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 2. §. 4.*)

Reverentiæ & honoris servorum erga Dominos officia. 1. Illis obsequi debent lubenti animo, absque murmuratione & contradictione, cum bona voluntate, si-

cut

leur eût accordé l'usage de la Dalmatique. Pour ce qui est des Soudiacres, je ne sçay quand ils ont commencé de la porter; mais il est certain qu'ils ne la portoient pas encore dans le sixième siècle ni à Rome, ni dans la Sicile, ni dans nos Eglises de France. Un passage de saint Grégoire le Grand que je rapporteray en parlant de l'Erole servira de preuve pour les Eglises de Rome & de Sicile; & pour celles de France, Grégoire de Tours nous apprend que les Diacres mêmes n'étoient alors vêtus que de l'Aube, à plus forte raison les Soudiacres. Honoré Prêtre d'Autun parle de la Tunique comme d'un ornement particulier au Soudiacre, & il l'appelle Tunique étroite, *stricta Tunica*, parce qu'elle étoit plus étroite que les autres. Il ajoute qu'on l'appelloit aussi *Subiile*, apparemment parce qu'elle étoit d'une étoffe plus déliée & plus fine. Nous dirons en parlant de la Chasuble, quel étoit l'ornement des Soudiacres depuis le septième siècle jusqu'au dixième qu'ils ont commencé de porter la Tunique à Rome & en France: car pour ce qui est des Eglises d'Espagne, il est certain que les Soudiacres y portoient la Tunique au milieu du sixième siècle, & peut-être long-tems auparavant; & il faut que leur Tunique dès ce tems-là fût tout-à-fait semblable à la Dalmatique des Diacres, ou que la Dalmatique n'eût point encore été donnée aux Diacres dans ces Eglises. La preuve en est certaine dans le premier Concile de Brague, Chapitre 9. ² en ce qu'il ordonne aux Diacres de porter leur Erole, non dessous, mais dessus leur Tunique, afin qu'on puisse les distinguer des Soudiacres.

² Placuit, quia in aliquantibus hujus Provincie Ecclesiis Diacones absconctis infra Tunica utantur oratus, ita ut nihil differre à Subdiacono viderentur, &c.

K

De gloria
Conjil. c. 20.

l. 1. c. 29. &
l. 2. c. 11.

An. 561.
l. 1. p. 246.